

Catalunya Cristiana

[f/catalunyacristiana](#)

[i/catalunya_cristiana](#)

[www.catalunyacristiana.cat](#)

[@catalunyacristiana.bsky.social](#)

[@catcristiana](#)

[catalunya cristiana](#)

Edita: Fundació Missatge Humà i Cristià

FRANCESC: LLEGAT D'ESPERANÇA

RESSEGUIM DOTZE ANYS DE PONTIFICAT D'UN PAPA QUE VA POSAR LES PERIFÈRIES AL CENTRE AMB EL REpte D'UNA Església MÉS SINODAL

El papa Francesc pregant davant la imatge de la Salus Populi Romani, de la qual era tan devot, a la basílica de Santa Maria la Major.

SUBSCRIPCIONS ANUALS EN CATALÀ O CASTELLÀ

Catalunya, resta de l'Estat espanyol
i Andorra: 145 €
Gibraltar i Portugal: 145 €
Resta d'Europa: 222,99 €
Amèrica i Àfrica: 254,19 €
Àsia i Oceania: 325,43 €

Membre de: **appec**
editors de revistes i digitals

Amb el suport de:
Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència

Director: Òscar Martí Navarro

Consiliari: Mn. Miquel Ramón Fuentes

Sotsdirectora: Carme Munté Margalef

Redactors: Miquel Àngel Codina, Macià

Grau, Rosa M. Jané, Joan Andreu Parra

Lingüista: Montserrat Pibernat

Fotògraf: Agustí Codinach

Redacció, administració, publicitat i promoció:

C/ Comtes de Bell-lloc, 67-69 - 08014
BARCELONA

Tel. 934 092 810, Fax 934 092 775

redaccio@catalunyacristiana.cat

administracio@catalunyacristiana.cat

publicitat@catalunyacristiana.cat

subscripcions@catalunyacristiana.cat

hola@clubnousamics.cat

Fundadors: Mn. Joan E. Jarque i Mn.

Francesc Malgosa

Edita: Fundació Missatge Humà i Cristià

Administració: Isabel Giral

(comptabilitat), Dídac Campos (subscripcions)

Autoedició i compaginació:

Joan Pàmies

Impressió: Impressions Intercomar-
cals, SA Ctra. C-1.411, Km 34. Polígon
industrial El Cementiri. Tel. 938 788
403. Fax 938 788 212 - 08272 SANT
FRUITÓS DE BAGES - DLB 14.387/79
ISSN català: 2938-2238
ISSN internet: 2938-2254

Difusió controlada per

Les opinions expressades pels nos-
tres col·laboradors no reflecteixen
necessàriament la d'aquest setmanari

Un gran do de Déu, per JOAN JOSEP OMELLA	5
Un Sant Pare, un pare, per ÁNGELES CONDE	6-9
Les claus del Conclave	10-13
Nom franciscà, esperit jesuític, per JAUME FLAQUER	14
Transmetre l'alegria de l'Evangeli, per JOSEP MANUEL VALLEJO	15
L'exhortació programàtica: "Evangelii gaudium", per MANU ANDUEZA	16
El magisteri del papa Francesc, per ARMAND PUIG	17
L'Església catalana prega i agraeix el llegat del papa Francesc	18-21
El llegat ecològic del papa Francesc, per LLUC TORCAL	22
"Fratelli tutti", una crida a viure una nova espiritualitat, per SALVADOR BUSQUETS	23
Francesc i la Pietat del Sant Poble de Déu, per JOAN M. MAYOL	24
Les dones al pontificat del papa Francesc, per CRISTINA INOGÉS	25
De la fi del món al cor de la humanitat, per LUCÍA CARAM	26
Ha mort el Pontífex dels pobres, per MOHAMMED HALHOUL	27
Francesc i les perifèries, per CRISTÓBAL LÓPEZ	28-29
Els sínodes sobre la família, per EMILI PUÑET i SÍLVIA OLIVELLA	30
El Papa i els joves, per CARLOS BOSCH	31
Francesc i l'Amazònia, per LUIS MIGUEL MODINO	32
"Pilot" de la sinodalitat, per FERNANDO CORDERO	33
L'Església espanyola agraeix el servei de Francesc	34-35
El món polític lloa la tasca de Francesc	36-37
Francesc es vesteix de Pasqua, per JORDI BERTOMEU	38-39
Pregària, pobres i pau, per JAUME CASTRO	40
Educar per transformar el món, per MONTSERRAT DEL POZO	41
Francesc als mitjans	42-43
L'encíclica "Dilexit nos", per ANTONI PREVOSTI	44
Comunicar alegrement, per MIRIAM DIEZ	45
La rialla i l'esguard del Papa, per BERNAT SELLARÈS	46
L'actiu més rellevant de la pau al món, per TICA FONT	47

SUMARI

27 ABRIL 2025

EDITORIAL

El Papa de l'Esperança

El papa Francesc va portar esperança en el cor de moltes persones que viuen desesperançades per circumstàncies materials i també d'ordre espiritual o anhel de vida. I ha partit cap a la casa del Pare el Dilluns de Pasqua 2025, enmig d'un Jubileu que se celebra amb el lema "Spes non confundit", "L'esperança no defrauda".

Precisament *Esperança* és el títol de la seva autobiografia, escrita en col·laboració amb l'editor Carlo Musso. Un llibre que havia de sortir al carrer després de la seva mort, però que el Jubileu de l'Esperança i les necessitats de l'època van fer que el publicués abans.

Deu anys després del Jubileu extraordinari de la Misericòrdia, estem celebrant el Jubileu de l'Esperança, perquè "si Misericòrdia és el nom de Déu, Esperança és el nom que ens va donar, el que respon a la nostra realitat més profunda, a la nostra essència més veritable" (*Esperança*, p. 291).

El primer Papa jesuïta i llatinoamericà; el Papa de les perifèries i de la pau, de la denúncia profètica dels pecats estructurals que provoquen misèria i guerra; el Papa de l'exhortació *Evangelii gaudium*, de les encíclics *Laudato Si'* o *Fratelli tutti*, de l'Església en sortida i l'Església hospital de campanya, de l'Església pobre i per als pobres i de la Sinodalitat, se n'ha anat a la Casa del Pare, però ens deixa el seu llegat d'esperança.

"Només cal un sol home, una sola dona perquè hi hagi esperança, i aquest home i aquesta dona pots ser tu", ens diu Francesc en la seva autobiografia. Siguem, doncs, aquests testimonis d'esperança per al món.

Des de "Catalunya Cristiana" ens unim a la pregària pel papa Francesc i a l'acció de gràcies pel seu pontificat. Preguem també pels cardenals que, reunits en Conclave, tindran ara la responsabilitat d'escoltar l'Esperit Sant per tal d'escolir el seu successor. El vent de l'Esperit mai no deixa de bufar.

Aquesta imatge quedarà en el record: el Papa imparteix per última vegada la benedicció "Urbi et orbi" el diumenge de Pasqua, 20 d'abril.

.....

Catalunya Cristiana

Subscriuiu-vos-hi

DESITJO SUBSCRIURE'M AL SETMANARI CATALUNYA CRISTIANA DURANT UN ANY (48 NÚMEROS)

☐ Edició paper 145€

☐ Edició digital 90€

☐ Edició en català

☐ Edició en castellà

Nom _____

Cognoms _____

Adreça _____

Població _____

DP _____ Tel. _____ NIF _____

A/e _____

Forma de pagament

☐ Únic pagament per any

☐ Dos pagaments semestral

☐ Xec nominatiu que adjunto

☐ Domiciliació bancària (*ompliu ordre adjunta)

*Senyors, els prego que, a partir d'ara, i fins nou avís, carreguin al meu compte els rebuts que els presentarà Fundació Catalunya Cristiana per la meua subscripció al setmanari CatalunyaCristiana.

Titular del compte _____

Tel. titular del compte _____

A/e titular del compte _____

IBAN

--	--	--	--

ENTITAT

--	--	--	--

OFICINA

--	--	--	--

DC

--	--

COMPTE

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

DATA (DD/MM/AA)

--	--	--	--	--	--

Lliureu aquesta butlleta a:

Fundació Missatge Humà i Cristià
(Catalunya Cristiana)

Departament de Subscripcions

Comtes de Bell-lloc, 67-69

08014 Barcelona

Signatura del titular

Conforme al que disposa l'article 6 de la llei orgànica 15/1999 del 13 de desembre, autoritzo la Fundació Missatge Humà i Cristià a incloure les meves dades personals al fitxer informàtic d'aquesta entitat, així com a tractar-les, per tal de rebre informació periòdica de les seves activitats. En qualsevol moment el titular podrà exercir els drets d'accés, rectificació i cancel·lació, així com oposar-se al tractament de les seves dades adreçant-se a Fundació Missatge Humà i Cristià amb domicili al carrer Comtes de Bell-lloc, 67-69, 08014 Barcelona.

Joan Josep Omella va ser creat cardenal pel papa Francesc el 28 de juny del 2017.

Un gran do de Déu

CARD. JOAN JOSEP OMELLA OMELLA

Arquebisbe de Barcelona

El papa Francesc ha traspassat la porta d'aquesta existència terrena i avança cap al Pare acompanyat de Jesucrist, de santa Maria i de sant Josep, que tant va estimar mentre va ser entre nosaltres.

El papa Francesc ha estat un gran do de Déu per a l'Església i per al món. Elegit en el Conclave de l'any 2013, per succeir el papa Benet XVI, el papa Francesc ha estat el primer Papa llatinoamericà, el primer Papa sorgit de la Companyia de Jesús i el primer Papa que ha portat com a Pontífex el nom de sant Francesc d'Assís.

El sant d'Assís va ser un enamorat de Jesucrist, un amic dels pobres, un apòstol de la pau i del diàleg amb tothom en el temps de les croades; un poeta, un cantor i un defensor de la creació, escollit patró dels ecologistes; un fundador que va ser partidari de "sortir dels ambients monàstics", per portar l'Evangeli a la nova societat medieval, a les noves ciutats; un germà de tothom i molt especialment dels pobres i marginats.

Donem gràcies a Déu pel diversifi-

cat franciscanisme que ha practicat el papa Francesc, imitant el seu patró. Tot just elegit Papa, el cardenal Bergoglio tenia com a veí, a la Capella Sixtina, el cardenal Claudio Hummes, brasiler i franciscà, que li va dir abraçant-lo: "Enhorabona, ino t'oblidis dels pobres!" Realment no se n'ha oblidat i ha estat pare i defensor dels més fràgils i vulnerables, dels "descartats".

Ha cercat la pau, el diàleg ecumènic i el diàleg interreligiós, sobretot amb el món islàmic. A Abu Dhabi hi va signar una declaració conjunta sobre la fraternitat, tema al qual va dedicar una encíclica (*Fratelli tutti*).

Ha impulsat el pensament ecològic i n'ha fet un capítol obligat de la Doctrina Social de l'Església. Amb l'encíclica *Laudato Si'* i amb el document *Laudate Deum*, podem dir que s'ha convertit en un profeta i en un advocat defensor de la "casa comuna", la creació, que Déu ens ha confiat. Una creació que necessita ser protegida per assegurar que l'ésser humà hi pugui viure amb dignitat i en comunió amb Déu i amb totes les persones.

El papa Francesc ha volgut dinamitzar una Església catòlica "en sortida" i alegre; una Església "oberta a tots, tots i tots", com va repetir davant dels joves reunits en la Jornada Mundial de la Joventut de Lisboa l'agost de 2023. Ell ha animat les Esglésies joves i ha donat preferència a les Esglésies

"perifèriques" i petites. El Papa ens ha ajudat a prendre consciència de la necessària presència de la dona en la missió de l'Església confiant-li cada cop més espais de responsabilitat a la Cúria vaticana.

La seva lectura en profunditat del Concili Vaticà II l'ha portat a ser un gran defensor de la fe davant de les diverses lectures ideològiques que se n'han fet. S'ha oposat amb coratge al clericalisme, a la mundanitat espiritual i al "carrerisme eclesiàstic". El Papa ens ha ajudat, no sense algunes resistències, a redescobrir la dimensió sinodal de l'Església, que va ser preminent durant el seu primer mil·lenni d'història i que ens recorda que tots som corresponsables en la missió evangelitzadora rebuda de Jesucrist sota el guiatge de l'Esperit Sant.

Benvolguts germans i germanes, donem gràcies a Déu pel servei del papa Francesc a l'Església i al món d'avui. Us demano que pregueu intensament per ell i també pels cardenals que ara tenim la responsabilitat d'escoltar l'Esperit Sant per tal d'escolllir el seu successor. ■

Donem gràcies a Déu pel diversificat franciscanisme que ha practicat el Papa, imitant el seu patró

Francesc va morir a Santa Marta, casa seva durant dotze anys

UN SANT PARE, UN PARE

ÁNGELES CONDE

Ciutat del Vaticà

Fotos: © Vatican Media

Dilluns de Pasqua, l'anomenat "dilluns de l'àngel" perquè recorda que un àngel va anunciar a les dones que Crist havia ressuscitat, el papa Francesc es va llevar cap a dos quarts de sis del matí. Malgrat que seguia convalescent, mantenia el costum de començar molt aviat la jornada. Passat poc més d'una hora, va començar a trobar-se malament. Els seus col·laboradors el van ajudar a tornar allit, però aviat la situació es va complicar. En aquells minuts crítics va haver-hi molta incertesa, moltes decisions creuades, propostes que contemplaven trucar a una ambulància, potser traslladar d'urgència el Papa al Gemelli. No va haver-hi temps. Francesc va fer un gest a qui s'havia ocupat i preocupat pel seu estat de salut en els darrers anys, l'infermer Massimiliano Strappetti, i gairebé alhora va entrar en coma. Qui va ser molt a prop del Pontífex en aquests darrers instants assegura que tot va anar molt ràpid, que el Papa no va patir. Eren cap a les 7.35 del matí. Al Sant Pare li va sobrevenir un ictus que li va provocar un coma i una fallada cardiocirculatoria irreversible. El quadre clínic subjacent era molt complicat, com indicava l'informe de defunció del Pontífex que va donar a conèixer el Vaticà. Això és, una prèvia d'insuficiència respiratòria aguda amb pneumònia polimicrobiana bilateral, bronquièctasis múltiples, hipertensió i diabetis tipus II. Així ho va signar i certificar el director dels serveis mèdics del Vaticà, el professor Andrea Arcangeli.

Hores després, com marquen els canons, el cardenal camerlenc, Kevin Farrell, en aquest paper des del 2019, anunciava al món en italià que el Successor de Pere número 266 de la història de l'Església acabava de tornar a la casa del Pare: "Estimats germans i germanes, amb profund dolor he d'anunciar la mort del nostre Sant Pare Francesc. A les 7.35 d'aquest matí, el Bisbe de Roma, Francesc, ha tornat a la casa

El ritu de trasllat del fèrretre del
Papa, de Santa Marta a Sant Pere del
Vaticà, el 23 d'abril, va ser dirigit pel
Col·legi Cardenalici.

del Pare. Tota la seva vida ha estat dedicada al servei del Senyor i de la seva Església. Ens ha ensenyat a viure els valors de l'Evangeli amb fidelitat, valentia i amor universal, especialment en favor dels més pobres i marginats. Amb gratitud immensa pel seu exemple de veritable deixeble del Senyor Jesús, encomanem l'ànima del papa Francesc al amor infinit misericordiós del Déu U i Tri."

Acompanyaven al cardenal Farrell en aquest dramàtic moment el cardenal secretari d'Estat, Pietro Parolin; el substitut de la Secretaria d'Estat, Edgar Peña Parra, i l'arquebisbe Diego Ravelli, el cerimonier pontifici. L'escenari era la capella de Casa Santa Marta, la llar del Papa durant dotze anys i la capella des de la qual Francesc va inaugurar una nova modalitat de relació amb el poble, una mena de catequesi diària en forma d'homilia.

En aquesta mateixa capella es va constatar oficialment la seva mort. El novembre de l'any passat va veure la llum una nova edició del llibre litúrgic per a les exèquies del Papa. Francesc l'havia aprovat just fa un any. L'actualització de l'*Ordo exequiarum Romani Pontificis* actualitza, al seu torn, l'*Ordo* que ja va canviar Joan Pau II el 1998. Aquell llibre, que també simplificava l'anterior, va ser publicat el 2020 i es va emprar al funeral del papa Wojtyła, el 2005; i, amb algunes revisions, en el del Papa emèrit, Benet XVI, el 2023.

Fins fa uns mesos, per tant, la litúrgia marcava que la mort d'un Pontífex es constata en els seus allotjaments, però Francesc va establir que fos en una capella. I així ha estat. Aquest ritu de constatació es va dur a terme el mateix dia de la seva mort, a les vuit de la tarda, en aquella capella en presència del cardenal camarlenc, el cardenal degà del Col·legi cardenalici, el secretari d'Estat, els responsables del servei mèdic del Vaticà i l'anomenada "família del Pontífex", que no és ben bé la seva família, sinó les persones que més a prop han estat d'ell durant aquests anys. Per exemple, el seu infermer, els seus secretaris i les religioses que l'atenien. El cos del Papa va reposar a Casa Santa Marta dins d'un taüt de fusta fosca revestit d'un teixit vermell. Francesc vestia els paraments litúrgics: la mitra blanca, la casulla vermella, el pal·li de llana blanca amb dues creus negres i duia un rosari a la mà, el que més feia servir.

MOMENTS COMMOVEDORS

Durant les hores següents fins al matí del dimecres 23 va ser vetllat per centenars de persones. Molts treballadors del Vaticà van tenir la possibilitat —el privilegi— d'entrar a Casa Santa Marta i pregar per ell de cos present. Els seus relats són commovedors i denoten que el Papa no n'havia estat simplement "el cap", sinó un pare. Durant les hores posteriors a la mort del Pontífex l'estat de xoc era patent en la majoria dels que l'havíem vist unes hores abans passejant per la plaça de Sant Pere en papamòbil. Després de molts mesos, Francesc havia tornat a pujar en aquest cotxe tan únic des del qual ha vist tant i l'han vist tants. No pas amb poc cansament i dificultats, va tornar a passejar entre el poble de Roma com el bisbe que sempre va declarar ser. Així va ser com, un 13 de març del 2013, es va presentar davant la cristiandat fent honor a un títol que potser per a molts és menor, però que per a ell era tan vàlid com els altres que li conferia convertir-se en Successor de Pere.

Aquell matí, Francesc havia tret forces de flaqueza per complir amb la darrera de les seves trobades al més alt nivell. Va rebre breument el vicepresident dels Estats Units, JD Vance, representant d'un govern que s'ha situat en posicions diametralment oposades en temes que sempre han preocupat el Papa com la migració humana. Van xerrar uns minuts per intercanviar una salutació pasqual i regals. Francesc, atent a tots els detalls, va lliurar tres grans ous de Pasqua al polític per als

seus tres fills petits. A ell li va regalar una corbata amb l'escut pontifici. Tot seguit, el Papa va sortir al balcó de la lògia central de la basílica per ser present a la benedicció *Urbi et orbi*. El text que va preparar el va llegir monsenyor Ravelli i ell va poder impartir la benedicció, tot i que la seva veu es va percebre una mica més fràgil que en les ocasions prèvies en les quals vam poder escoltar-lo després de l'alta hospitalària. Després, per a sorpresa de tothom, les pantalles a la plaça de Sant Pere sol·licitaven als presents que no es moguessin perquè Francesc sortiria a saludar en papamòbil. 50.000 persones van poder veure el Sant Pare passejant per la plaça i prodigant, com sempre, aquests gestos que tant l'han definit. Va demanar en diferents ocasions que el papamòbil s'aturés per beneir nadons i nens i va travessar els confins de la plaça per arribar fins a la Via della Conciliazione, on l'esperava més gent.

Tot i que el Papa va dubtar inicialment si fer o no fer aquest passeig en papamòbil. Havia preguntat al seu infermer: "Creus que hauria de fer-lo?" Aquest el va tranquil·litzar i Francesc, per darrer cop en la seva vida sense saber-ho, va passejar entre el seu ramat. "Gràcies per haver-me dut novament a la plaça", respondria a Massimiliano Strappetti. Un cop més, es va evidenciar que per al Papa ser entre la gent ho significava tot. Un pastor amb olor d'ovella. Aquella tarda del Diumenge de Resurrecció, el Pontífex va descansar perquè s'havia fatigat força. L'endemà, es produiria el desenllaç fatal.

Últim recorregut de Francesc al papamòbil per la plaça de Sant Pere.

ENTRE LA GENT

En aquesta mena de “temps de descompte” que el Senyor va donar a Francesc des de la seva alta hospitalària del Gemelli el 23 de març passat, el Papa no va perdre ni un minut del seu temps fins al final de la seva vida. Després d’alguns dies d’aïllament i cansament prudencial, va començar a deixar-se veure en aparicions per sorpresa que reflectien aquella necessitat del Papa de barrejar-se amb la gent i de posar l’accent en les realitats que més el preocupaven. Va aparèixer a la basílica de Sant Pere en diferents ocasions per saludar els pelegrins i pregar davant la tomba de diferents Papes. Va anar a la patrona de Roma, la Salus Populi Romani, per pregar en els dies de Setmana Santa i Dijous Sant va visitar novament una presó romana. No va poder complir amb el ritu del rentat de peus, però va ser amb els presos. Els va portar la seva presència paternal i va reiterar que sempre els porta en les seves pregàries. En sortir d’aquesta presó, situada al cor de la ciutat, el Papa, reprenent els seus costums, va demanar que atuessin el cotxe, va baixar la finestreta i va respondre breument les preguntes dels periodistes. Va dir que viuria la Pasqua “com pogués” i que sempre que visitava una presó en sortia amb la mateixa pregunta ressonant-li al cap: “Per què ells i no jo?” En aquells dies de “convalescència protegida” Francesc no es va oblidar ni de Gaza ni de la seva martiritzada Ucraïna. Va poder telefonar a la par-ròquia de la Sagrada Família de Gaza com feia des de feia mesos i també va poder complir amb un últim gest en favor dels ucraïnesos. Els va enviar quatre ambulàncies medicalitzades completament equipades i més ajuda humanitària. El cor del Papa estava físicament compromès, però seguia ple d’estimació cap a aquests pobles. Probablement, Francesc va marxar d’aquest món amb l’espina clavada d’una pau no materialitzada que posés fi a aquestes guerres. En els mesos de la seva malaltia va oferir el seu dolor físic per la concòrdia i la fraternitat en el món.

Així ho indica en el testament que es va fer públic poques hores després de la seva mort. És un document signat per Francesc el 29 de juny del 2022, quan sentia que s’apropava “l’ocàs de la meua vida terrena”, tal com escriu. Tot i que va ser redactat gairebé

fa tres anys, la frase final diu així: “El patiment que s’ha fet present en l’última part de la meua vida l’ofereixo al Senyor per la pau mundial i la fraternitat entre els pobles.” Es tracta probablement d’un afegit en les darreres setmanes.

Al testament, Francesc reitera el desig de descansar per sempre a Santa Maria la Major. Fa més d’un segle que cap Pontífex no s’enterra en aquesta basílica. El vincle del Papa amb aquest temple dedicat a la Mare de Déu, però, és de fa molt de temps, molt anterior al seu nomenament com a Pontífex el 2013. El cardenal Bergoglio en les seves visites a Roma solia apropar-se a pregar a la patrona, la Salus Populi Romani. Francesc explica en el seu testament que desitja que el seu “últim viatge terrenal acabi en aquest antiquíssim santuari marià, al qual anava en pregària a l’inici i al final de cada viatge apostòlic, per encomanar confiadament les meves intencions a la Mare Immaculada i agrair-li les seves atencions dòcils i maternals”. “La meua vida i el meu ministeri sacerdotal i episcopal els he confiat sempre a la Mare de Nostre Senyor, Maria Santíssima. Per tant, demano que les meves despulles mortals descansin esperant el dia de la resurrecció a la basílica papal de Santa Maria la Major”, prossegueix el document.

El desembre del 2023, en una entrevista a la mexicana Valentina Alazraki, el Papa revelava que volia ser enterrat, no a la cripta o a la basílica de Sant Pere

PAPA FRANCESC “Demano que les meves despulles mortals descansin esperant el dia de la resurrecció a la basílica papal de Santa Maria la Major”

com els seus predecessors immediats, sinó en aquesta basílica mariana.

A principis d’abril del 2024, al llibre *El Successor* de Javier Martínez-Brocal, Francesc assegurava que volia un funeral “com el de qualsevol fill de l’Església”. “En la meua opinió, el ritual actual estava massa recarregat. Això de fer dues vetlles em semblava excessiu. Que se’n faci una de sola i amb el Papa ja al taüt, com a totes les famílies”, assenyalava. Així ho va demanar i així s’ha fet.

Com expressa en les seves darreres voluntats, el sepulcre és a terra, és auster i només té una inscripció: Franciscus. El 14 de març del 2013, la primera visita del llavors “nou” Papa va ser a la Mare, a la basílica de Santa Maria la Major. El 26 d’abril del 2025, el darrer viatge de Francesc en aquesta vida mortal ha tingut el mateix destí, els braços de Maria. ■

El Papa va voler agrair personalment a l’equip del Gemelli les seves atencions durant el seu ingrés.

SABIES QUE...?

EL CONCLAVE MÉS LLARG EN LA HISTÒRIA CONTEMPORÀNIA VA TENIR LLOC L'ANY 1922 I VA DURAR CINC DIES

COM FUNCIONA UN CONCLAVE?

EL NOM DE "CONCLAVE" PROVÉ DEL LLATÍ CUM CLAVE, QUE SIGNIFICA "AMB CLAU", FENT REFERÈNCIA AL CARÀCTER TANCAT I RESERVAT DEL PROCÉS D'ELECCIÓ PAPAL.

QUI POT SER PAPA?

HI HA MÉS DE 250 CARDENALS PROCEDENTS DE MÉS DE 90 PAÏSOS, PERÒ NOMÉS 135 TENEN DRET A VOT (ELS MAJORS DE 80 ANYS EN QUEDEN EXCLOSOS). AL TANCAMENT D'AQUESTA EDICIÓ, LA XIFRA DE CARDENALS ELECTORS HA BAIXAT A 133, PER MOTIUS DE SALUT. 110 D'AQUESTS ELECTORS HAN ESTAT NOMENATS PEL PAPA FRANCESC DURANT ELS DARRERS DEU ANYS. TAMBÉ POT SER ESCOLLIT QUALSEVOL HOME BATEJAT, TOT I QUE GAIREBÉ SEMPRE S'ESCULL UN CARDENAL EN ACTIU.

EL CONCLAVE

1

Els cardenals són convocats a Roma habitualment entre **15 i 20 dies** després de la mort o renúncia del Pontífex. El període que transcorre fins que no hi ha un nou Papa es diu "*seu vacant*". Normalment dormen i mengen en una residència dissenyada expressament per a aquest fi: la Casa Santa Marta, propera a la Capella Sixtina.

2

El Conclave té lloc a la Capella Sixtina. Per començar es fa una celebració eucarística i una pregària.

3

Quan se senten les paraules *extra omnes*, "tothom fora", que fan referència a tothom excepte els cardenals amb dret a vot i un reduït grup de funcionaris i metges, es tanquen les portes. Aleshores, s'inicien les deliberacions i les votacions.

EL CONCLAVE

4

A cada elector se li lliura una butlleta amb les paraules *Eligo in Summum Pontificem* ("Elegeixo com a Summe Pontifex"), on escriu el nom del candidat escollit, doblega la butlleta i la diposita dins un calze.

5

Cada dia es realitzen votacions al matí i a la tarda, fins que **un candidat obté la majoria de dos terços**. Després de cada set votacions, es fa una jornada de pregària i reflexió.

i

EL CONCLAVE ES FA EN UN AMBIENT D'AÏLLAMENT TOTAL, SENSE MÒBILS NI CONTACTE AMB L'EXTERIOR

6

Després de cada ronda de votacions, les butlletes són cremades. S'hi afegeixen productes químics perquè el fum sigui negre o blanc. El fum negre, que surt per la xemeneia de 18 metres d'alçada, indica que no s'ha arribat a un acord; el fum blanc anuncia al món que ja tenim un nou Papa.

7

Quan hi ha un guanyador, al candidat escollit se li pregunta si accepta l'elecció i, en cas afirmatiu, quin nom vol portar com a Pontífex.

8

El candidat és conduït a la *Sala de les Llàgrimes*, on podrà meditar i es revestirà amb la sotana papal, que es prepara anteriorment en tres talles diferents. El cant del *Te Deum* marca el final del Conclave.

i

ANNUNTIO VOBIS GAUDIUM MAGNUM: HABEMUS PAPAM

9

El degà dels cardenals surt al balcó principal de la basílica de Sant Pere, davant del qual s'hauran congregat milers de fidels. I proclama: *Annuntio vobis gaudium magnum: Habemus Papam* ("Us anuncio una gran alegria: tenim Papa").

Nom franciscà i esperit jesuític

Alguns elements jesuítics i ignasians són la clau indispensable per entendre el seu papat

JAUME FLAQUER, SJ

Francesc va escollir un nom franciscà, que ha esdevingut probablement més jesuïta. Considero que el sant d'Assís el va inspirar en tres elements. El més important, sens dubte, va ser la seva renúncia als signes de riquesa o de poder en la vestimenta i en el fet que escollís Santa Marta per viure-hi. El segon ha estat la sensibilitat envers la natura exclamant amb el sant: “*Laudato Si*”, i el tercer va ser la commemoració del trobament del sant amb el sultà d'Egipte, repetint aquella escena 800 anys després amb l'actual gran imam, Ahmed al-Tayeb.

Tanmateix, alguns elements jesuítics i ignasians són la clau indispensable per entendre el seu papat, essent la dinàmica dels Exercicis Es-

pirituals l'arrel fonamental de tots ells.

1. La mirada àmplia del món amb els seus problemes. Els Exercicis conviden a contemplar, des de la Trinitat, tota la terra. Francesc ha combinat la responsabilitat global amb la cura d'allò local.

2. La “centralitat” dels marges. La contemplació en els Exercicis d'un Jesús que viu sempre en les fronteres del món econòmic i religiós, entre els marginats dels poders de l'època, li va inspirar la idea de l'*Església en sortida*.

3. La misericòrdia acollidora de l'Església com a “hospital de campanya”. En l'origen de la vocació sacerdotal de Francesc hi va haver l'experiència de la misericòrdia rebuda en una confessió. A partir dels Exercicis, la Companyia de Jesús va definir el jesuïta com “aquell que es reconeix pecador i tanmateix cridat a ser company de Jesús”. Francesc ha definit l'Església com una Església de

pecadors i no com una “Església dels purs”. Per això, “tots, tots i tots” hi tenen cabuda.

4. El discerniment i la gradualitat. Per a l'espiritualitat ignasiana Déu ve a buscar l'home allà on es troba i el va guiant en un camí personal. Les coses o les opcions no són simplement bones o dolentes sinó que s'han de discernir segons la voluntat de Déu, que coneix la realitat i la persona. D'aquí que per a Francesc “el temps sigui superior a l'espai” i que Déu tingui una exigència processual envers la persona.

5. L'esperit crític i profètic. Influenciat per les teologies llatinoamericanes, Francesc ha cercat anar a les causes (moltes d'elles estructurals) dels problemes mundials.

6. La dedicació a problemes mundials. La contemplació del Jesús guàrdor li ha fet veure que la lluita contra la pobresa, el canvi climàtic i la pau són també un treball pel Regne de Déu i no sols dedicacions mundanes. ■

© Vatican Media

Trobada amb els jesuïtes hongaresos el 29 d'abril del 2023 durant el seu 41è viatge apostòlic.

Transmetre l'alegria de l'Evangelí

Des del primer moment es captava la seva profunda intuïció evangèlica concretada en la simplicitat i austeritat de vida

JOSEP MANUEL VALLEJO

Caputxí

El primer que ve al pensament en haver d'escriure sobre el papa Francesc és que ha estat una bona alenada d'aire fresc. Des del primer moment es captava la seva profunda intuïció evangèlica concretada en la simplicitat i austeritat de vida, adoptant com a allotjament una habitació amb despatx a Santa Marta, simplificant al màxim els protocols i optant per viatjar als països pobres de la perifèria del món, començant significativament per l'illa de Lampedusa.

El centre de la seva intuïció evangèlica ha estat l'alegria, que és allò més específic del cristianisme, començant per la seva primera exhortació apostòlica *Evangelii gaudium*, on fa una clara aposta per la conversió pastoral de l'Església, la missió evangelitzadora i la germanor amb els pobres.

El darrer Sínode ha representat una novetat absoluta, amb una consulta general a tot el Poble de Déu, amb una darrera sessió on han participat un bon nombre de laics i laïques en pla d'igualtat amb bisbes i cardenals, i el document final signat directament pel Papa com a magisteri ordinari. No sols això sinó que, des de l'hospital Gemelli, ha convocat per al 2028 una Assemblea Eclesial amb representació de tot el poble cristià.

Entre altres aspectes positius del seu pontificat hi ha el Consell de cardenals que ha nomenat per tenir informació directa dels racons de l'Església, la reforma de la Cúria amb el nomenament d'alguna dona com a cap de dicasteri, i el nomenament de nous bisbes clarament renovadors, entre els quals força religiosos.

Un aspecte potser criticable és, segons el meu parer, un excés de protagonisme a través del pòdcast

del Papa, de les homilies de Santa Marta o de les entrevistes als mitjans de comunicació, passant per sobre de les prerrogatives dels bisbes diocesans. Potser la reforma de l'Església demana un cert centralisme en el líder, però en tot cas és un aspecte a meditar.

Ha estat un Papa que ha fet saltar força espurnes en els sectors més conservadors de l'Església, fins i tot hi ha hagut cardenals que públicament (cosa inaudita) han criticat fortament el Pontífex. Cosa per altra banda normal, perquè quan ets fidel a l'Evangelí, et surten enemics per tot arreu (al Senyor-Jesús també li va passar). Curiosament, el Papa ha suscitat força simpatia en sectors no cristians i fins i tot ateus.

En definitiva, una benedicció per a l'Església i per al món. Preguem que el Senyor Déu el tingui en la seva Glòria i li concedeixi el Repòs tan merescut. ■

© Vatican Media

Primera aparició de Bergoglio com a papa Francesc, el 13 de març del 2013.

L'exhortació programàtica: “*Evangelii gaudium*”

Parlarà de l'evangelització i la dimensió social, pilars en el seu programa

MANU ANDUEZA SOTERAS

Cristianisme i justícia
Fundació Lluís Espinal

L'any 2013, primer del pontificat del papa Francesc, es va publicar la seva exhortació *Evangelii gaudium*. Com ell mateix indica al començament, vol “indicar camins per a la marxa de l'Església en els pròxims anys” (1). Vist des de la distància, ens podem adonar que hi trobem els fonaments del que serà el seu pontificat.

Comença convidant els cristians a renovar el seu retrobament amb Jesús (3, 8) des de la joia (5, 6) per superar el gran risc del món actual, la tristesa individualista (2). Remarcarà, amb el seu somriure com a símbol, un cristianisme d'alegria, alhora que insisteix en el caire comunitari que remarqui un nosaltres davant del jo individualista i egoista que genera una crisi antropològica (55). Per això criticarà la mundanitat espiritual ubicada sota el gnosticisme i un neopelagianisme autoreferencial i prometeic (94).

Aquesta joia ens porta a “recuperar la frescor original de l'Evangeli” i a generar accions evangelitzadores sempre noves (11), convidant-nos a la sortida missionera, “paradigma de tota obra de l'Església” (15).

Una Església en sortida. Convida a “sortir de la pròpia comoditat i atrevir-se a arribar a totes les perifèries que necessiten la llum de l'Evangeli” (20), anant “a les cruïlles dels camins per invitar els exclosos” (24). I perquè això sigui possible, el Papa ens convida a una conversió pastoral i missionera (25) per fidelitat a Crist (26) que ens porti a una reforma de les estructures (26). Un signe d'aquesta Església en sortida és “tenir temples amb les portes obertes a tot arreu” on tothom pugui participar de la vida eclesial (47). És en aquest capítol on trobem la coneguda frase “aquesta economia mata”, o la “cultura del descartament” (53), o “globalització de la indiferència” (54). Frases que acompanyen el seu pontificat.

Parlarà de l'evangelització i la dimensió social, pilars en el seu programa. Evangelitzar és fer present en el món el Regne de Déu (176), i al cor del *kerygma* hi ha la vida comunitària i el compromís amb els altres (177). En aquest sempre ha destacat la centralitat dels pobres (194, 195) “categoria teològica” (198) i per això Francesc vol “una Església pobra per als pobres” (198) on “els migrants plantegen un desafiament particular” (210).

Hi trobem també altres aspec-

tes referencials, com és la crítica al clericalisme que cal superar amb la formació dels laics (102), així com la presència de la dona en l'Església (103); la seva preocupació pels seminaris (107) alhora que recorda la importància dels joves en l'Església (105 i 106), el sentit del *sensus fidei* (119), valorarà la diversitat cultural (117) i en tot aquest camí ja indica el paper cabdal de la misericòrdia (112, 114, 193). Vincularà economia amb la casa comuna (206) així com la creació com un element més dins dels pobres (215), ens convida a tenir cura del món (216).

Convida al diàleg amb els estats, amb la societat i amb altres creients (238) per generar una pau social preludi del que serà *Fratelli tutti*. Els seus viatges han estat un clar exemple del que aquí parla.

Acaba amb un capítol dedicat a l'espiritualitat, font d'on neix tot l'anterior, espiritualitat encarnada, com repetirà a *Dilexit nos*.

Hospital de campanya, Església en sortida, tothom, tothom, tothom, sinodalitat, misericòrdia, esperança, casa comuna, solidaritat... paraules que ens recorden Francesc i que en aquest document inicien el seu camí per ser desenvolupades posteriorment. ■

Trobada amb els bisbes panamenys durant la Jornada Mundial de la Joventut del 2019.

El magisteri del papa Francesc

El Papa ha estat, ell mateix, un document viu, que ha portat arreu l'Evangeli del Crist

ARMAND PUIG I TÀRRECH

President d'AVEPRO
(Santa Seu)

El magisteri del papa Francesc ha consistit en paraules i gestos, en les coses dites i en les decisions que ha pres en la seva vida apostòlica. Començaré per aquests darrers. L'any 2013, el mes de juliol, el Papa, recentment elegit, fa un viatge imprevist a Lampedusa, illa italiana a prop de l'Àfrica, arran de la mort de centenars d'immigrants que volien arribar a Europa. Les imatges donen la volta al món. La preocupació intensa pels migrants, viatgers d'esperança, serà prioritària en Francesc, que no deixarà de parlar sobre el drama del mar de mort en què s'ha convertit el Mediterrani —i després l'Atlàntic, amb els qui arriben, o no arriben, a les Canàries. L'any 2025, el Dijous Sant, fa la seva darrera sortida del Vaticà per anar a trobar els reclusos de la presó romana de Regina

Coeli. El reben amb gran entusiasme i ell, el Papa, els renta simbòlicament els peus. És el trobament amb els pobres que precedeix l'últim gest, el del dia de Pasqua, a la plaça de Sant Pere amb el poble de Déu, sant i fidel, que rep la benedicció *Urbi et orbi*. Tot plegat no és casual, sinó que respon a un disseny amagat i providencial. El Papa comença i acaba de la mateixa manera, al costat dels petits del Regne, segons les paraules de Mateu 25,35-36: "Era foraster, i em vaucollir... era a la presó, i vingúereu a veure'm." El Papa ha estat, ell mateix, un document viu, que ha portat arreu l'Evangeli del Crist.

Dels documents, me'n quedaré amb tres, potser els més significatius. L'any 2013 publica l'exhortació *Evangelii gaudium*, que és el programa dels dotze anys de pontificat, un cant a una Església en sortida, és a dir, que s'immergeix en el món com a missionera i deixeble, que és capaç de travessar tots els murs i totes les fronte-

res, tot allò que separa i enfronta, per tal d'escampar-hi l'Evangeli i trobar la unitat de la gran família humana. L'any 2015 el Papa signa l'encíclica *Laudato Si'*, que proposa la cura del creat i ho connecta amb la cura dels pobres. La creació és obra de Déu, un signe inconfusible del seu amor, i els pobres tenen la primacia, els primers llocs, ells que sovint queden relegats, com la natura, a simples instruments. L'any 2020 Francesc publica l'encíclica *Fratelli tutti*, "tots germans", que té com a rerefons la "Declaració d'Abu Dhabi", document sobre la fraternitat humana per la pau mundial i la convivència, que el Papa signa amb Al-Tayeb, el gran imam d'Al-Azhar, la universitat del Caire. El valor indiscutible de la pau i la necessitat d'estar junts assenyalen el camí que el Papa seguirà fins a l'últim moment. Francesc passarà a la història com el Papa dels pobres i de la pau. El seu llegat es mantindrà i creixerà. ■

El papa Francesc va visitar la presó Regina Coeli de Roma aquest darrer Dijous Sant.

Els bisbes de les diòcesis amb seu a Catalunya reflexionen sobre els dotze anys de pontificat

L'ESGLÉSIA PREGA I AGRAEIX EL LLEGAT DEL PAPA FRANCESC

**MIQUEL ÀNGEL CODINA I
CARME MUNTÉ**

Redacció

Gràcies per ser com eres, papa Francesc, et portaré sempre al cor. Una pecadora que et respecta i t'estima." La dedicatòria de l'Esther és una de les que consten al llibre de condolences que la catedral de Barcelona va obrir a la capella de Santa Llúcia perquè tots els fidels hi poguessin consignar unes paraules en record de l'estimat papa Francesc.

La seva mort, no per esperada, va causar menys impacte en el conjunt de l'Església catalana. Els bisbes de les deu diòcesis catalanes, en representació de les seves Esglésies, van manifestar paraules en record del Papa difunt i d'acció de gràcies pels fruits del seu pontificat.

L'arquebisbe de Barcelona, el cardenal Joan Josep Omella, va parlar d'"una jornada marcada per la tristor per la mort del Papa". Valorant la figura de Francesc, va dir que "s'ha situat al capdavant de l'esperança i del treball per un món millor, per la pau, ja que era un home que portava esperança a tot arreu".

El cardenal, que el dimarts 22 d'abril, a primera hora de la tarda, va posar rumb al Vaticà, va fer una crida a "pregar pel Papa i demanar al Senyor que il·lumini els cardenals en l'elecció del successor, seguint el que ens va deixar el Concili Vaticà II, el recent Sínode i tot el pontificat que ha fet el papa Francesc, amb una Església que vol ser esperança per al món".

"Conceptes com tendresa, misericòrdia i perifèria han estat els accents del seu ministeri com a bisbe de Roma; tot això, juntament amb el

concepte de sinodalitat, constitueixen la seva herència, una herència que hem de preservar." Aquestes van ser les primeres paraules de condol del bisbe de Girona, fra Octavi Vilà, davant la mort del papa Francesc.

L'arquebisbe de Tarragona, Mons. Joan Planellas, va convidar tots els diocesans "a pregar per ell, i també a donar gràcies per tot el llegat que ens ha donat durant aquests anys del seu pontificat; i també per tota l'Església universal, perquè sigui sempre fidel a l'Evangeli de Nostre Senyor Jesucrist".

Del Sant Pare, l'arquebisbe Joan va destacar diversos aspectes: "En primer lloc, el d'una Església en sortida —deia que preferia una Església que surt, que s'enfanga en el fang del camí, que no pas una Església tancada en ella mateixa o reclosa en una sagristia—; en segon lloc, parlava molt de l'alegria, de la dolça i con-

Audiència amb el papa Francesc dels bisbes de les
províncies eclesiàstiques de Barcelona, Tarragona i
València, el 14 de gener del 2022.

JOAN PLANELLAS

“Misericòrdia vol dir perdó i, per tant, ha estat un promotor de la pau mundial, anant en contra de la barbàrie de la guerra”

SALVADOR GIMÉNEZ

“Ha obert portes que feia temps que estaven tancades, ha fet de l'acollida una bandera i ha promogut una Església en sortida”

fortadora alegria d'evangelitzar; i, en tercer lloc, ha estat el Papa de la misericòrdia”.

Planellas també va recordar el següent: “Va promulgar l'Any de la Misericòrdia i en els seus escrits sempre ha tingut com a norma clau l'evangeli del Bon Samarità o les paràboles de la misericòrdia de Déu. Misericòrdia vol dir perdó i, per tant, ha estat un promotor de la pau mundial, anant en contra de la barbàrie de la guerra.”

També va ser el Papa dels Pobres: “Tenia predilecció especial pels pobres i pels marginats, pels migrants, per tots aquells que sofreixen, per tots aquells que no tenen les condicions de viure d'una manera digna. Ha estat el Papa de l'Església dels Pobres.”

Des del bisbat d'Urgell, Mons. Joan-Enric Vives, arquebisbe d'Urgell i copríncep d'Andorra, i Mons. Josep-Lluís Serrano, bisbe coadjutor, van demanar que arreu de la diòcesi es facin pregàries pel seu repòs etern, perquè Déu l'aculli en el seu Regne i li doni la plenitud de la vida amb tots els sants.

I van destacar: “La memòria del papa Francesc perdurarà pel seu servei als migrants i als pobres, i per l'exemplaritat de la seva vida entregada com a Bisbe de Roma, successor de l'apòstol sant Pere, i principi i fonament visible de la unitat de l'Església. Preguem units tota la diòcesi d'Urgell perquè Déu aculli el Sant Pare Francesc en el seu Regne etern i li doni el goig celestial com un Pastor que ha estat bo i fidel fins a la mort.”

El bisbe de Sant Feliu de Llobregat, fra Xavier Gómez, va destacar que “el papa Francesc ens ha ensenyat a viure els valors de l'Evangelí amb fidelitat, valentia i amor universal, especialment en favor dels més pobres i marginats. Amb una immensa gratitud pel seu exemple com a veritable deixeble del Senyor Jesús, encomanem l'ànima del papa Francesc a l'amor infinitament misericordiós de Déu.”

De la seva banda, el bisbe de Lleida, Salvador Giménez, va destacar com “el papa Francesc ha encarnat l'Evangelí amb gestos quotidians i valents. Ha obert portes que feia temps que estaven tancades, ha fet de l'acollida una bandera i ha promogut una Església en sortida”. Giménez també va posar en relleu com “el papa Francesc va intentar resistir fins al final malgrat el seu delicat estat de salut”.

Pregària i acció de gràcies a Déu pels dotze anys de pontificat. Així ho va indicar el bisbe de Solsona, Francesc Conesa, en una missiva enviada a tots els diocesans: “Des de l'inici del seu pontificat, va impulsar amb decisió la transformació missionera de l'Església, perquè tot estigués al servei de l'evangelització i, així, ser una Església en sortida missionera; després ens va regalar un Any Sant dedicat a la misericòrdia, que ens va ajudar a prendre consciència del fet que el nom de Déu és misericòrdia i que cada comunitat cristiana ha de ser lloc d'acolliment, de misericòrdia i de perdó; en els darrers anys ha embarcat l'Església en el redescobriment i l'aprofundiment de la sinodalitat, com a característica fonamental que li és pròpia, convidant-nos a sentir el goig de caminar junts i, així, fer units l'anunci de Crist al món d'avui; finalment, el darrer diumenge de desembre va convocar i endinsar l'Església dins l'Any Jubilar pels 2025 anys del

El cardenal Omella va presidir la missa a la catedral de Barcelona per recordar el papa Francesc, el 21 d'abril, amb l'assistència de prop de 600 persones.

naixement del Redemptor, sota el lema *pelegrins d'esperança*, amb el qual el Papa ha volgut alenar l'esperança tant de la comunitat cristiana com de moltes altres persones i pobles que viuen descoratjats.”

Davant la notícia de la mort del papa Francesc, el bisbe Sergi Gordo, des de la diòcesi de Tortosa, va encoratjar a la pregària pel seu repòs etern. Va destacar, del Papa, que “sempre ens ha impulsat a escampar arreu l'alegria de l'Evangeli, ens ha estimulat a anar a les perifèries geogràfiques i existencials, a la predilecció especial pels pobres. A fe de Déu que els pobres han estat sempre al seu cor”.

Segons Mons. Gordo, Francesc també ens ha posat deures, en el sentit de continuar construint una Església sinodal, fraterna, en la qual té cabuda tothom (“tots, tots, tots”), i “una Església gran en la qual es possibilita l'encontre amb Jesucrist, que és el millor que ens pot passar a la vida”.

Per la seva banda, Mons. Salvador Cristau, bisbe de Terrassa, va emetre aquesta nota: “Hem rebut la notícia de la mort del papa Francesc, ell em va nomenar bisbe d'aquesta diòcesi de Terrassa i cada vegada que ens hem vist em preguntava per la diòcesi i pel nostre Seminari. Li estic, per això, especialment agraït i també pel seu ministeri exercit sempre amb generositat i entrega. Semblava que la seva salut anava millorant, però el Senyor ha disposat que pugui descansar amb ell per sempre. Us demano que preguem per ell i que ho fem també per l'Església Santa de Déu, encomanant a la vegada el nou successor de sant Pere que el Senyor ens vulgui donar.”

I Mons. Romà Casanova, bisbe de Vic, en declaracions a Ràdio Estel, va explicar que es va assabentar de la mort mentre celebrava l'eucaristia a la capella de la casa natal de sant Miquel dels Sants, del qual enguany se celebren 400 anys de la mort. “Estàvem pregant i quan vam rebre la notícia vam continuar pregant per ell”, va revelar Mons. Casanova.

Segons el bisbe de Vic, “la clau de volta que tanca el Magisteri de Francesc és l'encíclica *Dilexit nos*, on posa clarament el Crist al centre. El papa Francesc hi expressa clarament que el missioner és un enamorat de Crist i que la missió és una qüestió d'amor. Tots els seus gestos, com són posar al centre

els pobres, els migrants i els descartats, tenen una arrel, que és el cor de Crist”.

En nom de la Companyia de Jesús a Espanya, el superior provincial dels Jesuïtes, Enric Puiggròs, sj, va expressar la profunda gratitud per la vida i missió del papa Francesc. En la seva nota, va destacar que “de Francesc d'Assís, el sant de qui va prendre el nom, el Papa ha visibilitzat la pobresa i la preocupació per la Creació, i d'Ignasi de Loiola, el sant fundador de la Companyia de Jesús, el discerniment com a camí per buscar la voluntat de Déu”.

El pare abat de Montserrat, Manel Gasch, en el seu missatge, recordava la vinculació del papa Francesc amb Montserrat: “Sabem que va ser a Montserrat en una visita privada com a cardenal, tot i tenir-ne només testimonis dels qui l'acompanyaren. Com a jesuïta, era ben conscient del paper de Montserrat en la vida de sant Ignasi i n'havia fet broma amb l'abat Josep M. Soler les vegades que el va saludar. Però sobretot és el Papa que va rebre el 7 d'octubre del 2023 la peregrinació a Roma en ocasió dels 800 anys de la Confraria de la Mare de Déu de Montserrat i atorgà la Rosa d'Or a la Moreneta.”

Des de Barcelona, el delegat dels Jesuïtes a Catalunya, Pau Vidal, va reaccionar a la mort del papa Francesc i va valorar el seu pontificat amb aquestes paraules: “El lideratge carismàtic del papa Francesc ha estat profundament inspirador i transformador per a l'Església. En un temps mundial convuls marcat per grans canvis, ha estat una veu moral i espiritual de primer ordre, que ha aconseguit traspasar les fronteres eclesials i esdevenir un referent global.”

I acabava el comunicat dient: “Quan Francesc començava el seu pontificat ens preguntaven què faria aquest jesuïta que venia des d'Argentina. Ara ens adonem que ha obert portes i finestres, i ha ajudat a renovar i reformar l'Església. Desitgem que el nou Papa segueixi aprofundint aquests camins encetats.”

La Fundació Escola Cristiana de Catalunya també va manifestar en un comunicat el seu agraïment al papa Francesc pel servei, testimoni i guiatge durant el seu pontificat: “El llegat que ens ha deixat és alhora un encoratjament i una responsabilitat de treballar per una educació trans-

formadora. L'escola cristiana de Catalunya continuarà compromesa amb aquesta visió transformadora de l'educació, una eina fonamental per millorar el món i fomentar la fraternitat. Ens comprometem a seguir avançant en el Pacte Educatiu Global que ell va iniciar. Una aliança mundial per l'educació, que inclou famílies, escoles, governs i comunitats religioses. El Pacte proposa posar la persona al centre, escoltar les noves generacions, promoure la dona com a protagonista de l'educació, responsabilitzar la família, fomentar una educació acollidora i inclusiva, repensar l'economia i cuidar la casa comuna.”

I la comunitat de Blanquerna (Universitat Ramon Llull) també va destacar que Francesc “ha testimoniat l'evangeli amb cada decisió, cada paraula i cada fet, posant sempre els més pobres i vulnerables al centre. Els seus viatges a la perifèria, el lavatori de peus als exclosos per la societat o el clam repetit per ser una Església en sortida seran part del seu llegat”.

En el mateix comunicat es feien ressò de l'audiència concedida pels 75 anys de Blanquerna, en què el Sant Pare va instar els seus membres a educar “amb un llenguatge contemporani, modern, àgil, pedagògic, basat en una anàlisi precisa de la realitat”. ■

ROMÀ CASANOVA

“La clau de volta que tanca el Magisteri de Francesc és l'encíclica *Dilexit nos*, on posa clarament el Crist al centre”

PAU VIDAL

“Ha estat una veu moral i espiritual de primer ordre, que ha aconseguit traspasar les fronteres eclesials i esdevenir un referent global”

El llegat ecològic del papa Francesc

Som davant d'un text magisterial, que ens ha regalat una teologia de la creació

LLUC TORCAL

Procurador general de l'Orde del Cister

La dimensió profètica del Magisteri moltes vegades se'ns fa present quan ha passat el temps. Potser, fins i tot, el mateix Pontífex no acaba de copsar-la plenament quan, inspirat per l'Esperit Sant, redacta un document magisterial per al Poble de Déu. Si això pot assegurar-se de tot acte magisterial, de manera molt concreta es pot dir de la gran encíclica *Laudato Si'* del papa Francesc.

Quantes de les afirmacions i propostes que allí s'hi troben han estat profètiques per al nostre món. Malauradament, ho han estat perquè aquest mateix món ha fet gala de la seva accepció més pejorativa, la d'oposar-se a la llum de la revelació de Crist, la de les tenebres que no han acollit el Crist; s'ha centrat en els interessos econòmics i socials d'alguns, molt pocs, i refusant aquest magisteri ha conduït el món a una situació socioambiental que

està fent saltar totes les alarmes. És davant d'aquesta situació tan crítica per al futur de la humanitat mateixa, que la doctrina sobre la cura de la casa comuna del papa Francesc se'ns revela fruit de l'Esperit Sant, i no simple moda dels temps, com alguns nèciament van acusar el Papa.

Som davant d'un text magisterial, que ens ha regalat una teologia de la creació, aprofundida en les arrels de la tradició, que permet veure la magnificència de l'obra creadora de Déu, que es fa present en cada seva criatura, que sembla una llavor de la seva glòria en cada meravella de la seva creació, i que fa cantar pels cels i les estrelles la seva grandesa. Una teologia de la creació que invita l'home, el seu centre i la nineta dels ulls de Déu, a tenir-ne cura, a gestionar-la perquè tota la humanitat pugui gaudir dels seus fruits, els recursos que limitats com són es multipliquen, com els pans i els peixos en mans de Jesús, quan són tractats amb respecte i sense ànim d'exploitar-los injustament.

Som davant d'un text magisterial,

de Doctrina Social de l'Església, que com a tal, no només defineix el marc teològic teòric, sinó que explicita clares línies d'actuació, com a conseqüència d'una conversió que té sempre el Crist com a autèntic referent. La cura de la casa comuna, necessària per sortir de la crisi socioambiental on hem arribat, parteix de la contemplació del Crist però s'estén i es fa concreta en la realitat a través de grans decisions i mesures polítiques, a través d'accions socials, a través de l'educació, a través de la nostra relació amb el medi natural, a través de tantes i tantes accions quotidianes de totes les persones concretes que compartim aquest planeta.

I aquesta ha estat la gran aportació del papa Francesc a la Doctrina Social de l'Església: l'encíclica *Laudato Si'* i la posterior exhortació apostòlica *Laudate Deum*, han estat llum profètica per als creients i els homes i dones de bona voluntat, al llarg d'aquest pontificat. Esperem que ho continuïn sent i que el papa Francesc intercedeixi per nosaltres perquè ens convertim plenament al Crist. ■

El 4 d'octubre del 2019, festivitat de Sant Francesc d'Assís, el Papa va plantar un arbre als jardins vaticans.

“Fratelli tutti”: una crida a viure una nova espiritualitat

La paràbola del Bon Samarità esdevé l'eix de l'encíclica

SALVADOR BUSQUETS

President de Càritas Catalunya

L'encíclica *Fratelli tutti* del papa Francisc ens proposa una nova manera d'habitar el món: una espiritualitat política arrelada en la fraternitat universal. Inspirada en sant Francesc d'Assís, convida a viure amb alegria l'Evangeli i a passar del “jo” al “nosaltres”, reconeixent-nos éssers socials, interdependents i eco dependents.

En les seves pàgines, el Papa fa una crítica lúcida del sistema neoliberal i dels populismes que generen desigualtat, exclusió i violència estructural.

La paràbola del Bon Samarità esdevé l'eix de l'encíclica, un símbol de l'amor fratern i polític que no només cura ferides, sinó que crea espais per atendre i guarir, i denuncia les causes estructurals que generen tantes víctimes.

El papa Francisc ens interpel·la a no ser dels qui passen de i amb indiferència, sinó a esdevenir persones samaritanes, capaces de comoure's, actuar i transformar. Això exigeix una conversió profunda que comença en el cor i es projecta cap a la societat.

L'amor polític s'entén com una forma elevada de caritat, que cerca el bé comú. Requereix un compromís efectiu a nivell personal, social, cultural, estructural i religiós. Aquest amor es concreta en polítiques justes, en educació transformadora, en una cultura de la cura, i en comunitats que promouen la pau, la justícia i la reconciliació. El Sant Pare ens cridava a rehabilitar la política com a vocació noble, necessària per afrontar els grans reptes globals des d'una mirada que integri el local i el global.

El Papa considera que les religions, per la seva banda, han de contribuir a la fraternitat universal, aportant una mística que trans-

formi cors i hàbits, i promoguin el diàleg i l'esperança. Davant del món ferit i saquejat, *Fratelli tutti* és una invitació a caminar junts, a construir una nova cultura centrada en la dignitat humana, el bé comú i la solidaritat.

Fratelli tutti consta de 287 punts. Tot seguit ofereixo un detall de 10 punts, triats no tant per la seva importància o novetat, sinó pel fet que, en alguns moments del meu servei a Càritas, m'han ajudat en la reflexió i en les decisions. Sols indico el punt i el tema, amb el desig de despertar l'interès dels lectors.

18: Rebuig (en castellà, “descarte”)

109: Paper de l'Estat

120: Funció social de la propietat

129: Migrant

162: Treball

168: Mercat

176: Necessitat de la política

186: L'activitat de l'amor polític

224: Amabilitat

251: Perdó

© Vatican Media

El Papa en el dinar amb motiu de la Jornada Mundial dels Pobres el 19 de novembre del 2023.

Francesc i la Pietat del Sant Poble de Déu

Montserrat sempre li estarà agraït per l'impuls que el seu magisteri ha donat a la pietat popular que forma part de la pastoral del nostre santuari

P. JOAN M. MAYOL, OSB

Rector del santuari de Montserrat

El Sant Pare Francesc en el context de la seva Argentina natal va créixer amb el sentiment familiar de la pietat popular, des de la seva estimada Verge de Luján fins a la Guadalupeana que ha volgut tenir a prop en el seu traspàs. Ha reflexionat i predicat sobre la pietat popular perquè l'ha viscuda amb naturalitat i harmonia amb la pràctica litúrgica i sacramental, deixant-se tocar per la tendresa de Déu i per la seva misericòrdia manifestades en el cor de Crist i en el rostre de Maria, i ho ha reflectit en el seu magisteri per mitjà de paraules, encíclicues i gestos. Ell donava molta importància al contacte personal: “El tacte és el sentit més religiós dels cinc. Fa bé donar la mà als nens, als malalts, estrènyer les mans..., mirar als ulls en silenci.”

Durant l'audiència del 7 d'octubre del 2023 a la peregrinació de la confraria de la Mare de Déu de Montserrat amb motiu dels 800 anys de la seva institució, davant de tot l'episcopat català i més d'un miler de confreres, després d'oferir la Rosa d'Or a la Moreneta, ens dirigí unes paraules encoratjant-nos a escoltar Maria que ens porta a Crist, a deixar-nos cuidar per Ella, a continuar treballant per l'amistat social que posa llum i esperança en les realitats més fràgils de la vida, i continuar estimant i donant a conèixer la devoció a la Moreneta.

Recordo com, durant aquesta audiència, tingué uns moments de recolliment tocant amb la mà la imatge de la Mare de Déu i després, amb un afecte, donà la mà als representants de les delegacions.

Va tenir un tracte familiar amb tots els assistents, atent a les paraules de Mn. Miserachs, que li explicà el sentit de la seva composició de la

sardana per la pau dedicada a ell, aturant el cotxe per saludar els balladors, signant amb tota senzillesa en el llibre de la Confraria. Igualment, feu amb l'Escolania, felicitant-los pel seu cant, trencant el protocol saludant-los d'un en un i bromejant amb ells, amb una espontània foto final. Tots ells van ser gestos que transmetien una pietat religiosa encarnada que toca el cor de les persones infonent pau i esperança.

Ha estat un Papa que sempre s'ha manifestat proper a tothom i ha fet proper, amb senzillesa, el que portava en el seu cor. Montserrat sempre li estarà agraït per l'impuls que el seu magisteri ha donat a la pietat popular que forma part de la pastoral del nostre santuari. Confiam que la seva gran devoció a Santa Maria i l'amor al seu fill Jesucrist li obtindran la plena misericòrdia que ell durant tot el seu pontificat va predicar per tot el món. ■

El papa Francesc va condecorar la Mare de Déu de Montserrat amb la Rosa d'Or, l'octubre del 2023.

Les dones al pontificat de Francesc

Francesc ens ha fet recordar que no només formem part de l'Església, sinó que som Església pel nostre baptisme exactament igual que els homes

CRISTINA INOGÉS

Teòloga

Des de l'inici del seu pontificat, Francesc va mostrar que les dones no serien un ornament. Des de "l'innocent", per a molts, nomenament de Barbara Jatta com a directora dels Museus Vaticans, que va revolucionar el món de l'art perquè cap dona no havia dirigit mai cap dels grans museus del món, fins al nomenament de Rafaella Petrini, com a presidenta del Govern de l'Estat de la Ciutat del Vaticà i presidenta de la Pontifícia Comissió per a l'Estat de la Ciutat del Vaticà, moltes dones han estat presents al pontificat de Francesc.

El món digital guarda tots i cadascun d'aquests nomenaments que, en la majoria de les ocasions, han espantat sempre els mateixos, han

deixat expectatives sense cobrir per a d'altres, però que, per a la majoria, han estat la demostració que hi havia una veritable vocació de canvi.

Tenint clar que no hi ha impediments teològics ni per al diaconat o el presbiterat per a les dones, no es pot llegir en clau de derrota, sinó en clau de l'entorn vaticà. Pensem que quan va nomenar Simona Brambilla, prefecta del Dicasteri per a la Vida Consagrada, va haver de nomenar un proprefecte, home evidentment, perquè sabia que molts cardenals i bisbes es negarien a parlar-hi per no ser una igual. Aquesta és la realitat.

Ha estat valent Francesc obrint les portes del Vaticà a la presència visible de dones, perquè invisibles sempre han estat netejant i atenent les necessitats dels cardenals.

Francesc ens ha fet recordar que no només formem part de l'Església,

sinó que som Església pel nostre baptisme exactament igual que els homes. Ens ha permès que la nostra veu sonés en els mateixos llocs que altres veus i que les nostres aportacions, per al bé de l'Església, fossin tingudes en consideració i admeses com la de qualsevol batejat.

Francesc ha cregut en nosaltres i, per tant, ens ha respectat i valorat. Ell sabia que ser dona a l'Església no és fàcil i que hi valen més les accions que una encíclica. També és veritat que, algun cop es va ficar en un esbarzer de difícil comprensió, com quan deia que "l'Església és dona" o esmentava aquella expressió del "geni femení" que, avui dia, ningú no sap ben bé què significa.

En qualsevol cas, mai no havíem tingut tanta presència i veu les dones com en aquest pontificat. Gràcies, Francesc. ■

El papa Francesc saluda Simona Brambilla, a qui va nomenar prefecta del Dicasteri per a la Vida Consagrada.

© Vatican Media

De la fi del món al cor de la humanitat

Va ser el Papa de l'Evangeli, amb “olor d'ovella” com ell deia, amb gust de poble

SOR LUCÍA CARAM

Dominica de Manresa

Jorge Mario, Francesc, el Papa porteny, era així: senzill, sense malícia, autèntic, trempat i ple d'ocurrències amb les quals sempre ens sorprenia. Un Papa que tothom tenia clar d'on venia, però que des del minut zero va esdevenir el Papa de tothom.

Un Papa argentí. De la terra de les fortes abraçades i *mate* compartit. Va arribar a Roma amb ànima de barri, amb les sabates ortopèdiques gastades de tant caminar al costat dels qui ningú no veu. No li agradaven la pompa ni els palaus. S'estimava més l'autobús que no pas el cotxe oficial. Estava més còmode a les *villas* que als salons. Se sentia a casa quan l'envol-

taven els pobres, els descartats, els que fan olor de lluita.

I de sobte, l'Esperit el porta a Roma... i el fa Papa.

Però Francesc no va canviar. Ni la sotana blanca, ni la cadira de Pere li van prendre l'essencial: aquell cor gran, aquell riure d'amic, aquella mirada de pare que ens entén sense que diguem res. Va ser el Papa de l'Evangeli, amb “olor d'ovella” com ell deia, amb gust de poble. Amb les benaurances tatuades a l'ànima i viscudes a fons perdut.

Novament tenia por. Quan li van demanar “repara la meua Església”, com aquell Francesc d'Assís, va dir sí. I ho va fer amb fidelitat impertorbable malgrat els pals a les rodes. Perquè va entendre que no venia a tenir cura d'estructures, sinó a guarir ferides. Que no era el temps de corones, sinó

de mans enfangades en el servei als germans.

Tenia un humor divertit i tendre. Una vegada vam enregistrar un TikTok i, entre rialles, li vaig dir: “Havia de venir un Papa argentí perquè el món sàpiga el que és bo.” Reia, sí. Però el seu humor venia de l'amor. Perquè Francesc era això: un gran amant de la vida, de la gent, de Déu.

Va ser un bon amic. Un company dels de debò. Un Pare per a molts. Un profeta amb veu clara i cor ardent.

I ara que ha partit, ens queda el seu llegat: l'Evangeli viscut. Les perifèries, la causa de la justícia i la pau, la lluita contra els abusos, l'abraçada als pobres, les llàgrimes compartides. I la certesa que sí, va venir de la fi del món... però es va quedar amb el cor del món sencer. ■

© Vatican Media

El 2014, a la parròquia romana de Sant Alfons de la Ligúria, al pessebre vivent.

Ha mort el Pontífex dels pobres

El llegat del papa Francesc ens crida a preservar-lo i que continuï present en les nostres relacions com a comunitats de fe des dels valors humanístics de les nostres pròpies religions

**MOHAMMED HALHOUL
DEBBOUN**

Musulmà de Barcelona

Per a tots els catòlics del món és el Papa de les reformes més atrevides de la història de l'Església. És una pèrdua per a tot el món d'un carismàtic Papa dels més vulnerables, treballador infatigable per l'entesa des de l'escolta i el respecte entre religions i fes.

En definitiva, ens ha deixat un operador de la pau i de la fraternitat humana. Del llegat del papa Francesc, sens dubte, destacarem sempre, com a comunitat musulmana, que va ser el Papa que va fer un pas gegantí per reprendre les relacions entre el Vaticà i la Universitat Islàmica de l'Al-Azhar, una iniciativa de bones intencions. Aquesta trobada va simbolitzar un missatge clar per als seguidors de les dues religions monoteistes: el catolicisme i l'islam. És la iniciativa que arriba després de molts anys de feina d'aproximació al món musulmà, que va començar des del 2013, any del seu nomenament com a Papa, i que va culminar amb la trobada amb el gran imam Ahmed al-Tayeb al Vaticà. Ha estat un dels darrers gestos del papa Francesc en el seu impuls decidit en favor del diàleg ecumènic i interreligiós. En aquesta mateixa línia, el 4 de febrer del 2019, el papa Francesc i el gran imam d'Al-Azhar van signar la Declaració d'Abu Dhabi, una invitació a la reconciliació i a la fraternitat humana.

Entre altres qüestions essencials del diàleg islamocatòlic, destaquem el respecte a les minories catòliques i cristianes en països musulmans; el respecte a les minories musulmanes a Occident; la justícia social i la dignificació de l'ésser humà; la pau mundial i la lluita contra la radicalització dels joves i la violència, la crisi dels refugiats i la crisi del medi ambient.

El llegat del papa Francesc ens crida a preservar-lo i que continuï present en les nostres relacions com a comunitats de fe des dels valors humanístics de les nostres pròpies religions.

De la memòria del papa Francesc sempre recordarem la seva exemplaritat, la seva humilitat i la seva entrega al servei dels pobres i emigrants. ■

El Papa abraça una dona musulmana durant la seva visita a Timor Oriental el setembre del 2024.

FRANCESC I LES PERIFÈRIES

CARDENAL CRISTÓBAL LÓPEZ

Arquebisbe de Rabat (Marroc)

El Papa deia i feia; dit d'una altra manera: parlava amb les paraules i predicava amb els fets.

Francesc ha tingut dotze anys de pontificat: dotze anys per a qui havia dit que el seu temps com a Papa seria breu, quatre o cinc anys com a màxim! Moltes qualitats tenia aquest Papa, però sembla que la de profeta —en el sentit inexacte de predicador del futur— no era una d'elles!

Doncs bé, des de l'inici del seu gens curt pontificat, el papa Francesc

va començar a martellejar insistint que l'Església sempre ha d'estar en sortida, no tancada en ella mateixa; que preferia una Església ferida per esquinçades i cops, fruit del risc assumit, que una Església tancada i malaltissa pels aires insalubres que respira.

Una Església, doncs, en sortida, però en sortida no cap a qualsevol lloc: cap a les perifèries; perifèries geogràfiques i existencials; en sortida cap als marges, on són els marginats; en sortida cap a les fronteres. L'Església que Francesc proposava ha de ser de portes obertes, perquè hi entrin, si ho volen, “tots, tots, tots”... però també perquè els cristians no es quedin a dins i puguin sortir-ne, perquè el partit no es juga al vestidor (les sagristies, els temples, els llocs sagrats), sinó a la pista, al terreny de joc, al camp, és a dir, a la vida ordinària, a la política, a l'economia, a l'educació i la cultura, a la feina i les seves estructures, a la comunicació i a l'art, al lleure i a l'esport, a la família i a la vida ciutadana; en resum, a la vida ordinària que tots vivim i als llocs que tots freqüentem.

VIATGES

Sense arribar al nivell de sant Joan Pau II, el nostre papa Francesc també ens va sortir viatger. Però amb una diferència. Joan Pau II volia arribar al màxim de persones, visitar els països més poblats, tenir trobades multitudinàries i misses com la de Manila (diuen que la més participada de la història: més de quatre milions de persones). Francesc, al contrari, volia anar allà on ningú no va, perquè hi ha poca gent, pocs vots, poca riquesa, poc “interès”.

Va començar amb Lampedusa, l'illa a la qual arriben milers de per-

sones migrants que provenen de Líbia o Tunísia; illa en les aigües de la qual es van produir moltes morts malaurades. Ningú no s'ho esperava: el Papa va voler entrar en aquest mar Mediterrani, en un altre temps mar sense fronteres, i ara frontera de mort i el cementiri més gran d'Europa, per pregar per tots els ofegats i retre'ls homenatge amb unes flors llançades a l'aigua que se'ls va empassar.

Però després va anar a fronteres geogràfiques i existencials com Lesbos, Abu Dhabi, Albània, Corea, el Marroc, Mongòlia, el Sudan del Sud, el Kazakhstan, Bolívia, el Paraguai... i va deixar en espera Espanya, França, l'Argentina...

VISITES A OBRES SOCIALS, PRESONS, ETC.

Però a més, a cada lloc, el Papa sempre volia que se li programés una visita a un centre social, a una obra en favor dels més necessitats, anant a llocs que mai un cap d'Estat visita, sovint tampoc el del lloc.

Les perifèries existencials a les quals el Papa ens impulsava, donant-nos l'exemple en persona pròpia, són: el diàleg interreligiós, la misèria i la pobresa extrema; la guerra i els conflictes polítics; els llocs i moments en relació amb l'ecologia; el fenomen migratori i els refugiats; l'abús sexual i de tot tipus sobre les persones; les presons; els problemes socials; les cimeres i trobades on es decideix el futur del món.

Per tot això, és possible que aquest Papa passi a la història com a “Francesc, el de les perifèries”, llocs dels quals la realitat es veu amb més realisme que des de dins. ■

És possible que aquest Papa passi a la història com “Francesc, el de les perifèries”, llocs dels quals la realitat es veu amb més realisme que des de dins

El primer viatge del Papa a les perifèries
va ser a l'illa de Lampedusa el 2013.

Els sínodes sobre la família

El papa Francesc ha sabut donar una resposta de gran abast perquè les famílies puguin mostrar al nostre món ferit que l'amor veritable és possible

**EMILI PUÑET
I SÍLVIA OLIVELLA**

Directors del Secretariat Diocesà de Pastoral Familiar de Barcelona

El primer àmbit que la fe il·lumina en la ciutat dels homes és la família” (LF 52). Això deia el papa Francesc a la seva primera encíclica, *Lumen fidei*. I conscient de la necessitat de la fe per respondre a les problemàtiques inèdites sorgides en la vida familiar va iniciar el seu pontificat —de la mateixa manera com ho va fer el papa sant Joan Pau II— no amb un, sinó amb dos Sínodes dels Bisbes dedicats a la família.

Així, tant la III Assemblea General Extraordinària dels Bisbes celebrada a l'octubre del 2014, com la XIV Assemblea General Ordinària reunida a l'octubre del 2015 van ser dedicades a treballar sobre “La vocació i la missió de la família en l'Església i el món contemporani”.

Un procés sinodal que va estar precedit per una consulta adreçada a tota l'Església perquè servís de base a la reflexió dels bisbes. El papa Francesc posava en marxa aquesta nova

forma de treballar que en el tram final del seu pontificat ha culminat en el procés del Sínode dels Bisbes sobre la Sinodalitat.

Aquelles preguntes inicials i tots els documents generats per la reflexió dels bisbes així com els discursos i les homilies amb les quals el Sant Pare va concloure els seus treballs són un vibrant i profund testimoni del neguit pastoral amb el qual l'Església ha comunicat al món d'avui l'Evangelí de la Família.

El fruit d'aquests sínodes, recollit i enriquit pel mateix Sant Pare a l'exhortació apostòlica *Amoris laetitia*, publicada el 2016, va marcar les Trobades Mundials de les Famílies de Dublín el 2018 i de Roma el 2022, aquesta celebrada durant l'Any Família *Amoris Laetitia* convocat pel Sant Pare per implicar les mateixes famílies en la gran tasca evangelitzadora de l'Església.

Amb la perspectiva que atorga el pas del temps, avui podem agrair el gran esforç fet pels més recents pontífexs que, amb onades “successives”, han fet més comprensible no una visió idealitzada de la vida familiar, sinó el missatge de salvació cris-

tià amb què la família pot realitzar la seva vocació i missió.

Els reptes són gegantins però el papa Francesc ha sabut donar una resposta de gran abast perquè les famílies puguin mostrar al nostre món ferit que l'amor veritable és possible. Aquest procés iniciat amb els sínodes sobre la família ha deixat múltiples llavors de futur que com els petits grans de mostassa faran créixer arbres que aixoplugaran molta gent: els itineraris catecumenals de preparació matrimonial, la pastoral dels avis i la gent gran, l'acompanyament de les situacions de fragilitat i d'imperfeció familiar, la pastoral de la vida humana i l'aliança global de les universitats catòliques amb la pastoral de la família són algunes d'aquestes llavors.

El papa Francesc ha sabut comprendre la necessitat de veritat i misericòrdia de les famílies i respondre amb la tendresa de la seva paraula i del seu cor. Amb ell la pastoral familiar ha rebut una desconeguda capacitat per proposar al món d'avui la resposta sempre fresca de l'Evangelí de la Família. Per tot això, li estem profundament agraïts. ■

Trobada amb les Famílies el juny del 2022 a l'Aula Pau VI.

El Papa i els joves

Francesc desafia els joves a no deixar-se robar l'esperança

MN. CARLOS BOSCH

Director del Secretariat de Pastoral amb joves de l'arquebisbat de Barcelona

És fàcil pensar en el papa Francesc i els joves i recordar-lo envoltat de nois i noies de tot el món, amb històries i condicions de vida diverses, en la conversa filmada per Jordi Évole i batejada per Disney com a *Amén: el Papa responde*. Aquella trobada audiovisual és gairebé una síntesi del seu pontificat en relació amb la joventut: un Pontífex que no es queda tancat als murs vaticans, sinó que surt al carrer per asseure's davant l'espontaneïtat i les preguntes sinceres de deu joves en situacions complexes. Francesc no parla als joves, parla amb ells. No per respondre'ls amb fórmules, sinó per estar-hi, escoltar-los i compartir des d'allà l'Evangeli.

El papa Francesc ha encarnat una Església en sortida: arribar fins a les últimes perifèries existencials, “fer

olor d'ovella” i anunciar al món sense l'alegria de l'Evangeli no només amb paraules, sinó amb gestos quotidians. Ha fet visible una Església que no espera que la gent s'acosti a ella, sinó que va a trobar-la on és.

A aquesta escena hi trobem la difícil, però necessària, tensió entre acollir i acompanyar, entre escoltar i anunciar. Un equilibri que només es pot viure des de la llibertat del qui estima i se sap estimat. I aquest és precisament “el gran anunci per a tots els joves” que ha volgut recollir a l'exhortació apostòlica postsinodal adreçada als joves, la *Christus vivit*: “‘Déu estima.’ Si ja ho haves sentit, no importa, t'ho vull recordar: Déu t'estima. No en dubtis mai, més enllà del que et passi a la vida. En qualsevol circumstància, ets infinitament estimat” (CV 112).

Aquest anunci revolucionari que anima viure en profunditat, sense “li-
quar la fe en Jesucrist”, l'acompanya d'una crida a la missió ben concreta: “Feu enrenou!” No és un lema buit de contingut, sinó un repte a sortir

de la zona de confort, a sortir en missió, a involucrar-se en la societat i a ser protagonistes, també de la tasca evangelitzadora de l'Església. Francesc confia i desafia els joves. Els desafia a no deixar-se robar l'esperança, a ser valents i a somiar en gran. Els convida a fer-se preguntes, a cercar respostes autèntiques i a construir un món més humà.

Amb paraules clares, però també amb gestos valents, Francesc ens ha recordat que la joventut no és només una etapa de la vida, sinó un temps propici per a les grans decisions. Ser jove no és una excusa per quedar-se al marge, “veure la vida del balcó estant”, sinó una invitació a “impli-
car-s'hi com ho va fer Jesús”.

Per tot això, gràcies, papa Francesc. Gràcies per recordar-nos, amb paraules i amb vida, que som estimats per un Déu que no s'espanta de les nostres ferides i fracassos. Un Déu que no es cansa de perdonar. Un Déu que té un somni per a cadascú de nosaltres més gran del que puguem imaginar. ■

El Papa confessa una jove durant la Jornada Mundial de la Joventut de Lisboa del 2023.

Francesc i l'Amazònia: un amor que va néixer d'una conversió

Els somnis de l'exhortació postsinodal van portar el Pontífex a no desistir en el seu compromís per fer-los realitat

LUIS MIGUEL MODINO

Missioner al Brasil

La història de Francesc amb l'Amazònia és la d'un amor que va néixer d'una conversió. Com ell mateix va reconèixer en diferents ocasions, en la V Conferència General de l'Episcopat d'Amèrica Llatina i del Carib, feta a Aparecida el maig del 2007, sent-ne relator general, no entenia l'entossudiment d'alguns bisbes brasilers a defensar continuament l'Amazònia i els seus pobles.

En els primers mesos de pontificat, el 27 de juliol del 2013, en una trobada amb els bisbes brasilers amb motiu de la Jornada Mundial de la Joventut celebrada a Rio de Janeiro, va parlar de l'Amazònia, definint-la com a “rellevant per al camí actual i futur, no només de l'Església al Bra-

sil, sinó també de tot el conjunt social: l'Amazònia”. Parlant de l'Església al l'Amazònia, va dir que no està “com qui té les maletes a punt de marxa després d'haver-la explotat tot el que ha pogut. L'Església és present a l'Amazònia des del principi amb missioners, congregacions religioses, sacerdots, laics i bisbes i encara avui és present i és determinant per al futur de la zona”.

Allà va recordar la crida feta a Aparecida a tenir cura de l'Amazònia perquè esdevingués un jardí. Igualment va convidar a formar un clergat autòcton que ajudés a enfortir el “rostre amazònic” de l'Església. Va ser un primer pas per a un dels grans episodis en la vida de l'Església universal en els darrers anys, el Sínode per a l'Amazònia, un pas decisiu per al Sínode sobre la Sinodalitat.

Estimada Amazònia ens ajuda a entendre el que aquest bioma i els pobles que l'habiten representava

per al papa Francesc, com reconeixia un cop més en el seu missatge al V Congrés Missioner Nacional fet a Manaus el novembre del 2023, quan destacava la importància que “aquest Congrés es faci al centre de l'estimada Amazònia, sempre present en les meves pregàries i al meu cor”.

Els somnis de l'exhortació postsinodal van portar el Pontífex a no desistir en el seu compromís per fer-los realitat: una Amazònia que lluiti pels drets dels més pobres, dels pobles originaris, dels últims, on la seva veu sigui escoltada i la seva dignitat sigui promoguda; preservar la riquesa cultural que la destaca; custodiar zelosament la bellesa aclaparadora natural que l'engalana, la seva vida desbordant; les seves comunitats cristianes lliurades i encarnades, en la recerca d'una Església amb rostres amazònics. Que amb Francesc somiem, perquè els somnis que se somien junts esdevenen realitat. ■

Francesc va visitar l'Amazònia peruana, a Puerto Maldonado, el gener del 2018.

“Pilot” de la sinodalitat

Per a ell, la sinodalitat no era només una estructura organitzativa, sinó una manera de viure la fe

FERNANDO CORDERO

Religiós dels Sagrats Cors
i periodista

El papa Francesc ha posat la sinodalitat al centre del seu pontificat, entenent-la com un procés d'escolta i discerniment comunitari en el qual tota l'Església s'involucra, seguint el Concili Vaticà II. Per a ell, la sinodalitat no era només una estructura organitzativa, sinó una manera de viure la fe, on la participació de tots els membres de l'Església, “tots, tots, tots”, esdevé un camí essencial. Aquest enfocament busca recuperar l'essència de l'Evangeli i la missió de l'Església, de ser una casa oberta per a tothom, sense excloure ningú.

La sinodalitat es fonamenta en la idea de caminar plegats, en la

qual el papa Francesc subratllava la importància de l'escolta mútua entre els membres de l'Església, tant cap a Déu com entre si. Aquest procés de discerniment comunitari no es limita a la jerarquia sinó a tot el Poble de Déu. En les seves intervencions, el Papa va insistir en el fet que aquest caminar junts ha d'estar guiat per l'Esperit Sant, el qual facilita la trobada i la unitat, malgrat les diferències.

Al llarg del seu pontificat, Francesc ha convocat diferents sínodes per tractar temes crucials per a l'Església, com la família, la sinodalitat mateixa i l'Amazònia. Cada trobada ha tingut com a objectiu no només reflexionar sobre aquests temes, sinó fomentar un diàleg que permeti l'Església adaptar-se als desafiaments del món actual. Per a Francesc, la sinodalitat és la via cap a una Església missionera, propera a les realitats de la gent i compromesa

amb la justícia social i la cura de la creació.

Cal destacar que, fins i tot en el seu període de convalescència, abans de la seva mort, el Papa hagi volgut planejar al costat de la Secretaria General del Sínode un exercici “d'atterratge” concret de la sinodalitat en l'Església universal. D'aquí que el 15 de març passat, el cardenal Mario Grech, secretari general del Sínode, emetés una carta adreçada als bisbes i al Poble de Déu, anunciant l'inici de la fase d'implementació del Sínode *Per una Església sinodal. Comunió, participació, missió*. Aquest procés, aprovat pel papa Francesc, cerca integrar la sinodalitat com una dimensió essencial en la vida quotidiana de les Esglésies locals i de l'Església universal. Fins al darrer moment, el Bisbe de Roma ha estat convençut que “la sinodalitat és el camí que Déu espera de l'Església del tercer mil·lenni”. ■

Francesc, durant una de les sessions del Sínode de la Sinodalitat.

© Vatican Media

Sentiments de dolor i d'esperança es barregen en el comiat al Pontífex

L'ESGLÉSIA ESPANYOLA AGRAEIX EL SERVEI DE FRANCESC FINS AL FINAL

ROSA MARÍA JANÉ CHUECA

Redacció

A les poques hores de conèixer-se la notícia de la mort del papa Francesc, el secretari general de la Conferència Episcopal Espanyola (CEE), Mons. Francisco César García Magán, va compartir en roda de premsa.

Mons. García Magán va reconèixer que la defunció del Pontífex va ser una sorpresa, sobretot després de les últimes aparicions públiques del Papa que feien pensar en una millora del seu estat de salut. Com va remarcar el secretari general de la CEE, “el Papa s’ha lliurat fins al darrer moment al Poble de Déu. La benedicció *Urbi et orbi* ha estat l’últim regal que ens ha deixat”.

Malgrat el dolor per la mort del papa Francesc, Mons. García Magán va afirmar que “és font d’esperança perquè la mort no és final del camí. Confiam que el Papa ja sigui als braços del Pare”.

En aquest Any Jubilar centrat en l’esperança, el secretari general de la CEE va assenyalar que Francesc ja ha acabat la seva peregrinació en aquesta terra i va demanar “a tot el Poble de Déu i a tots els homes de bona voluntat una pregària pel descans etern del Sant Pare i per tota l’Església perquè el Senyor il·lumini el Col·legi cardenalici”.

Mons. Francisco César García Magán va descriure els dotze anys de pontificat com a “intensos” i també “innovadors”: “És el primer Papa que prové d’Amèrica Llatina, que ha volgut una Església en sortida pobra i per als pobres, que subratlli l’anunci de l’Evangeli, que surti a les perifèries culturals, socials i de cada persona.”

Un altre aspecte que va posar en relleu és l’alegria, una altra de les característiques del pontificat de Francesc (*Evangelii gaudium*) i la seva sensibilitat perquè l’Evangeli fos per a “tots, tots, tots”. Així, deia que “el Papa ha fet realitat que els preferits de Jesús són els pobres, els marginats... d’aquí el seu primer gest d’anar a Lampedusa i el seu desig d’anar a les Canàries”.

No va oblidar Mons. García Magán la sinodalitat, com a expressió de la comunió de l’Església, envoltada per la misericòrdia. En aquest sentit, va explicar que a l’encíclica *Dilexit nos* Francesc “ha obert el seu cor, la seva espiritualitat profunda com a jesuïta”.

En un altre moment de la roda de premsa, el secretari general de la CEE va subratllar les reformes que ha dut a terme el papa Francesc: en l’àmbit de la comunicació, en l’estructura econòmica de la Santa Seu o en la Cúria romana.

Mons. García Magán va voler “donar gràcies a Déu per aquest pontificat ric en doctrina, en gestos i en l’anunci de l’Evangeli”.

© Vatican Media

MONS. LUIS ARGÜELLO, PRESIDENT DE LA CEE

Poc abans, el president de la Conferència Episcopal Espanyola, Mons. Luis Argüello, també compareixia davant de la premsa. Tot i ser conscients del fràgil estat de salut del Papa, “res no feia pensar en la imminència de la seva mort”.

En aquests moments marcats pel “dolor i l’esperança”, Mons. Argüello va indicar que des del primer moment del seu pontificat Francesc “ens va convocar a l’alegria per experimentar la misericòrdia de Déu, i que aquesta alegria es fes impuls d’una Església convidada a sortir a anunciar un pregó”.

Segons el president de la CEE, en el papa Francesc trobàvem presents dues mirades: “Una mirada a la mateixa Església, a la qual ha convocat

en aquests anys a ser un poble pelegrí unit, amb un protagonisme especial de tots els batejats, el que hem anomenat sinodalitat.”

L’altra mirada és la “dimensió social de l’anunci de l’Evangeli als més empobrits, als exclosos, a aquells que viuen a la ‘perifèria’ de la societat”. “Francesc va arribar del Sud i va donar com uns cops a l’Església per dir que ens poséssim en marxa i féssim veritat la vida i l’anunci de l’Evangeli.”

“En la seva pròpia experiència personal, en la seva crida a la conversió pastoral de l’Església i en la seva sol·licitud pels més pobres, ha marcat aquesta època que ell ha anomenat ‘un gran canvi d’època’, com una gran transformació social, cultural, eclesial seguint la pauta marcada pel Concili Vaticà II”, va dir Mons. Argüello.

Davant d’una pregunta sobre el conclave, el president de la CEE va explicar que “la majoria de cardenals que en formen part han estat escollits pel papa Francesc, i hi ha presència dels llocs més remots del món, fidel a la seva lògica de les ‘perifèries’”. Per això, va assegurar, “el Papa que ha de venir, sens dubte, seguirà la pauta que l’Església ha iniciat amb Francesc, reforçant les grans línies del Concili Vaticà II”.

“El futur Bisbe de Roma”, va remarcar, “serà el Papa que l’Església necessita en aquest moment de l’Església i de la vida social del món”.

També l’arquebisbe de Madrid, el cardenal José Cobo, en una pregària pel Papa a la catedral de l’Almudena, recordava la proximitat de Francesc: “Les meves trobades amb ell han estat de gran familiaritat i de gran fondària. Ha estat un mestre, el germà gran que sempre a cada encontre deixava veure la seva vinculació amb el pescador de Galilea. Ens va ajudar a tots a escoltar què és el que havia de dir Déu en cada moment.” ■

FRANCISCO CÉSAR GARCÍA MAGÁN

“La benedicció ‘Urbi et orbi’ ha estat l’últim regal que ens ha deixat”

LUIS ARGÜELLO

“Francesc va donar com uns cops a l’Església per dir que ens poséssim en marxa i féssim veritat la vida i l’anunci de l’Evangeli”

JOSÉ COBO

“Ha estat un mestre, el germà gran que sempre a cada encontre deixava veure la seva vinculació amb el pescador de Galilea”

El 28 de novembre del 2023 va tenir lloc la trobada dels membres de la CEE amb el papa Francesc i els responsables del Dicasteri per al Clergat.

Mandataris d'arreu del món reconeixen el seu llegat excepcional

EL MÓN POLÍTIC LLOA LA GRAN TASCA DEL SANT PARE

MAC
Redacció

Arran del traspàs del Sant Pare, el Dilluns de Pasqua als 88 anys, polítics d'arreu del món van expressar, essencialment a través de les xarxes socials, el seu condol i van retre homenatge al seu llegat excepcional.

“Conèixer el papa Francesc va ser un moment molt especial per a mi. Les seves reflexions a favor de la pau i dels drets humans, i la seva lluita contra les desigualtats sempre seran un referent per a milions de persones. Lamento molt la seva pèrdua. El meu sentit condol a tota la comunitat cristiana.” Són paraules de Salvador Illa, president de la Generalitat de Catalunya.

El president d'Esquerra Republicana de Catalunya, Oriol Junqueras, va afirmar que el Pontífex va ser “el líder de l'Església que va lluitar sense descans contra els abusos, que va fer de l'Evangeli una realitat vivent i que va construir una Església autènticament compromesa amb la justícia, la pau i la dignitat humana”.

Per la seva banda, el líder de Junts, Carles Puigdemont, va assenyalar que “el cristianisme perd un home de bondat i de pau, intel·ligent i coratjós, que va saber entendre els desafiaments de l'Església en el món que s'endevina”.

El president del Govern espanyol, Pedro Sánchez, va lamentar la mort del Papa i va dir que “el seu compromís amb la pau, la justícia social i els més vulnerables deixa un llegat profund”. El Govern espanyol va declarar tres dies de dol oficial per la mort del Sant Pare.

Alberto Núñez Feijóo, líder del Partit Popular i cap de l'oposició, va explicar que el Pontífex “ha servit el món i l'Església des de les seves conviccions i pensament fins al darrer instant”.

El president de Vox, Santiago Abascal, va anunciar que “ens unim a les pregàries de milions de catòlics per l'ànima del papa Francesc”.

Irene Montero, eurodiputada de Podemos, va valorar que el Pontífex fes ús del seu poder “contra la desigualtat, el genocidi, per la pau”.

L'alcalde de Barcelona, Jaume Collboni, va posar en relleu que el papa Francesc “va interpel·lar consciències, cridant l'atenció sobre la preservació dels drets humans i del medi ambient”. El ministre d'Extérieurs d'Espanya, José Manuel Albares, va qualificar el Sant Pare com “un home de pau i de diàleg entre cultures i religions”.

En un telegrama signat per Felip VI i adreçat al cardenal Giovanni Battista Re, els reis d'Espanya van palesar “en nom del Govern i en el del poble espanyol” la seva “profunda tristesa” per la mort del papa Francesc.

© Vatican Media

“Sa Santedat el papa Francesc ha donat testimoniatge al llarg del seu pontificat de la importància que per al món del nostre segle tenen l'amor al proïsme, la germanor i l'amistat social”, afirmava el monarca en el text. I afegia: “Ens continuarà inspirant sempre la seva convicció de la necessitat de dur ànim i consol als més pobres i necessitats i la importància que va concedir al diàleg i al consens per aconseguir un món més just i solidari.”

Més enllà de les nostres fronteres, el canceller alemany, Friedrich Merz, va manifestar que Francesc “romandrà en el nostre record pel seu compromís infatigable amb els més vulnerables, la justícia i la reconciliació”.

També la primera ministra d'Itàlia, Giorgia Meloni, va lamentar la mort del Papa. “Ens deixa un gran

home i un gran pastor”, va comentar. I va destacar el “privilegi” que va suposar per a ella “gaudir de la seva amistat, dels seus consells i dels seus ensenyaments”. “El seu ensenyament i el seu llegat no es perdran”, va constatar.

El vicepresident dels Estats Units, James David Vance, que va ser l'últim líder polític que es va reunir amb el Papa, va expressar la seva joia per haver-lo vist el Diumenge de Resurrecció, “tot i que òbviament estava molt malalt”. “El meu cor està amb els milions de cristians d'arreu del món que el van estimar.”

La presidenta de la Comissió Europea, Ursula Von der Leyen, va indicar que el Sant Pare “va inspirar milions de persones, molt més enllà de l'Església catòlica, amb la seva humilitat i el seu amor tan pur pels menys afortunats”. I va dir que “el

llegat del papa Francesc continuarà guiant-nos a tots cap a un món més just, pacífic i compassiu”.

“Haver-lo pogut conèixer en la seva bondat i saviesa va ser un veritable honor per a mi”, va reconèixer el president argentí, Javier Milei, en el seu perfil de la xarxa social X. “Com a president, com a argentí i, fonamentalment, com a home de fe, acomiadao el Sant Pare i acompanyo tots els que avui hem conegut aquesta trista notícia.”

Emmanuel Macron, president de França, va recordar que el Papa sempre va estar al costat dels més vulnerables. Va constatar que “aquesta va ser la vocació d'un home, d'un religiós, d'un bisbe, després d'un cardenal i d'un Papa, que tota la seva vida va batallar per més justícia. Tota la seva vida va lluitar per una certa idea d'humanitat, és a dir, una idea fraternal.”

El rei Carles III d'Anglaterra i cap de l'Església anglicana, va destacar del Pontífex “la seva preocupació per la unitat de l'Església i el seu incansable compromís amb les causes comunes de tota la gent de fe i amb aquells que treballen en benefici dels altres”.

El president rus, Vladímir Putin, va descriure Francesc com un “home excel·lent” i va subratllar el diàleg que va impulsar entre les Esglésies catòlica i ortodoxa.

El president ucraïnès, Volodímir Zelenski, va recordar que Francesc “va pregar per la pau a Ucraïna i pels ucraïnesos” i que “va dedicar la seva vida a Déu, a la seva gent i a l'Església”. ■

El papa Francesc amb Salvador Illa, durant la visita que el president de la Generalitat de Catalunya li va fer el 7 de març del 2024 al Vaticà.

SALVADOR ILLA
 “Les seves reflexions
 a favor de la pau i
 dels drets humans
 sempre seran un
 referent per a milions
 de persones”

Francesc se sabia pastor d'un ramat que necessita lleis antiabusos, lleis per acabar amb l'encobriment eclesial, lleis per promoure una cultura de la cura i de la prevenció

FRANCESC ES VESTEIX DE PASQUA

JORDI BERTOMEU

Oficial del Dicasteri per a la Doctrina de la Fe

MOR UN PAPA

Aquest dilluns de Pasqua hem descobert amb dolor que Francesc ens ha deixat. Batejat com a Jorge Mario, havia estat un home de Déu, un jesuïta del discerniment i, en conseqüència, un home molt humà i molt diví que després de ser arquebisbe de Buenos Aires arribava a Roma, com ell deia, des de l'extrem del Món, des de les perifèries existencials. Va ser cridat a fer de Papa d'una església de mil cinc-cents milions de persones.

MOR UN GERMÀ

En aquests més de dotze anys, no ha tancat a ningú la porta del seu apartament de Santa Marta. No ha etiquetat ningú. No ha rebutjat ningú. Tot al contrari: com a germà gran, ha acompanyat tothom que se li ha acostat i els ha tractat com a preferit i preferida de Déu. En la seva proposta hi eren tots, tots, tots. Mai no li han estat alienes les circumstàncies personals dels qui Déu li ha confiat pel camí. Per això avui el ploren els humils i els senzills de cor, fins i tot els allunyats de la fe cristiana. És un dels seus.

MOR UN PARE

A partir de la crisi dels abusos a Xile del 2018, en el meu tracte gairebé setmanal amb ell vaig observar un canvi, una *metanoia*, en diem de manera tècnica, una veritable conversió en el Francesc octogenari. Va trobar-se personalment amb les víctimes de Karadima a Santa Marta i va fer seu el seu dolor, com un pare fa amb el dolor dels fills.

MOR UN PASTOR

La víctima havia d'estar al centre de l'Església, perquè és allà on hi ha Crist. Francesc es sabia pastor d'un ramat que necessita lleis antiabusos, lleis per acabar amb l'encobriment eclesial, lleis per promoure una cultura de la cura i de la prevenció a l'Església. A més, la seva veu feia entendre el camí de fe pel seu ramat. Va acabar fent olor d'ovella a partir del tracte assidu i setmanal amb homes i dones de bona voluntat que a redós seu trobaven sentit a la fe, consol i esperança.

MOR UN MESTRE

L'Església no avança a salts ni amb ruptures marcades. La continuïtat la dona l'Esperit Sant, carícia i alè del Pare al Fill compartits amb la comunitat dels "cridats" o Ecclesia. El magisteri de Francesc continuarà en més discerniment, més compromís

amb les víctimes i els pobres, més sinodalitat eclesial, més presència centrada en un món polaritzat que necessita constructors de ponts i no de murs.

MOR UN PROFETA

Es va trobar al si d'una Església sorda al clam dels abusats. Calia recuperar-la com un espai sa i segur per als més vulnerables, enmig d'una societat en si mateixa abusiva. Formarà per sempre part del llegat de Francesc la seva proposta d'una Església en sortida que va a les perifèries del món per dir als qui pateixen que són els preferits del Pare. Una Església més senzilla, més dialogant, menys clerical o elitista, més propera, més

inclusiva, més hospital de campanya. Una Església que fa una reflexió sobre l'exercici del poder com a servei i lliurament gratuït i desinteressat del Ressuscitat.

MOR UN FILL DE DÉU

En el seu testament, ha deixat escrita la voluntat de marxar com ha vingut al món: pobre i amb l'única riquesa del cristià que és la proposta nua de la Paraula. Com a l'Èxode, ha fet camí amb el seu poble, ha viscut a fons i en serietat cada moment i ara s'enduu només la pols de les sandàlies. Se li va donar l'únic poder del cridat, és a dir, participar del somni de Jesús alliberant tothom dels esperits immunes, del mal, de les pors

i de les falses imatges de Déu.

VIU LA PROMESA DE LA PASQUA

El vam veure fa uns dies vestit no més amb un petit ponxo i sense sabates, portat amb una cadira de rodes per la magnífica i solemne basílica de Sant Pere. Alguns es varen escandalitzar de tornar a veure a Roma el vell pescador de Galilea. Francesc ja no podia caminar. No sentia la veu innocent d'un infant que saludava aquell vellet encuriós per una vida que tan sols comença. Només podia beneir amb un somriure esbossat. Avui Francesc, havent corregut el tram final de la cursa cap al Pare, revestit de Crist i del seu triomf pasqual, finalment descansa als braços del Pare. ■

Foto: Cedida

El papa Francesc amb Jordi Bertomeu.

Pregària, pobres i pau

El seu gran amor pels pobres i per les perifèries ha obert una via d'esperança

JAUME CASTRO

Responsable de la Comunitat de Sant'Egidio de Barcelona

Quan el Diumenge de Pasqua vam veure el papa Francesc impartint la benedicció *Urbi et orbi* al balcó de la basílica de Sant Pere, ens pensàvem que es refeia de la seva malaltia. En aquell moment no sabíem que es posava novament enmig del poble per acomiadar-se'n. El papa Francesc, mestre de fe i de vida, guia d'esperança, amic dels pobres, comunicador de la joia de l'Evangelí, va morir l'anomenat di-lluns de l'àngel.

Ha guiat l'Església en un moment de la història de ràpides transformacions i grans incerteses, un temps que va anomenar "canvi d'època". Amb les seves paraules i els seus gestos ha estat un punt de referència decisiu no només per a l'Església sinó per al món sencer, com va passar durant la pandèmia.

Aquest Papa, vingut "quasi de la fi del món", ha portat moltes sor-

preses a l'Església, començant per la del seu nom: Francesc. Ha fet realitat l'Església dels pobres, no la de l'assistència als pobres, sinó la dels pobres al bell mig de l'Església. No va ser casual que l'última vegada que sortís del Vaticà fos per visitar els interns de la presó romana de *Regina Coeli*, el Dijous Sant, per rentar-los simbòlicament els peus. El seu gran amor pels pobres i per les perifèries ha obert una via d'esperança en la globalització de la indiferència.

Els migrants i els refugiats han estat la seva referència més freqüent. El Papa dels migrants va voler fer caure els nous murs. En el seu primer viatge fora de Roma va anar a Lampedusa per denunciar aquests murs. Després, des de Lesbos, va denunciar la globalització de la indiferència. Això li ha portat simpaties i repulsions, però qui l'ha escoltat ha percebut en ell un Evangelí viu, més que no pas una teologia, una ideologia o una visió del món.

Posant al centre l'Evangelí el papa Francesc ha estat la veu més forta, un líder global a favor de la pau, en

un escenari internacional en què cada vegada hi ha més violència i més guerres. La condemna de la guerra i de les seves tràgiques conseqüències i la invitació al diàleg s'han repetit amb exigència i insistència en el seu pontificat, molt especialment després de l'agressió russa a Ucraïna i del conflicte de Gaza i Israel. Va posar al centre de l'opinió internacional guerres oblidades com les del Iemen, el Sudan, el Sudan del Sud o el Kivu. L'any 2015 va voler obrir la porta santa del Jubileu de la Misericòrdia a Bangui, a la República Centreafricana.

Pregària, pobres i pau. Són les tres pes amb què va rebatejar la Comunitat de Sant'Egidio. Ens va animar a mantenir-nos fidels a aquesta orientació en el futur.

El papa Francesc va voler que el camí de l'Església fos el d'una "Església en sortida", en diàleg amb tothom. En aquest temps confús i incert, temps de guerres que s'eternitzen, trobarem a faltar la seva veu, perquè la veu de l'Església continua sent una àncora d'humanitat. ■

El Papa va visitar per sorpresa la Llar de Sant Josep de les Germanetes dels Pobres en el viatge a Brussel·les del setembre del 2024.

Educar per transformar el món

El Pacte Educatiu Global proposa posar la persona al centre de tot procés educatiu

MONTSERRAT DEL POZO

Responsable de les Missioneres Filles de la Sagrada Família de Natzaret

Davant dels reptes globals als quals ens enfrontem —crisis socials, culturals, econòmiques i ecològiques— el papa Francisc va llançar una crida urgent a renovar la nostra manera d'educar. La seva proposta del Pacte Educatiu Global ens convida a construir una gran aliança entre tots els actors de la societat: famílies, escoles, religions, institucions, mitjans de comunicació i el món acadèmic. No es tracta d'una simple reforma, sinó d'una veritable conversió educativa amb dimensió espiritual i comunitària.

L'educació, va recordar el Pa-

pa, és un acte d'esperança. Impli- ca confiar en la capacitat de cada persona per créixer, transformar el seu entorn i contribuir al bé comú. Per això, el Pacte proposa posar la persona al centre de tot procés educatiu. Això suposa superar la lògica del descart i conrear una mirada integral sobre l'ésser humà, promovent el seu desenvolupament físic, intel·lectual, emocional, ètic i espiritual.

El Pacte Educatiu Global es concreta en set compromisos: posar la persona al centre; escoltar les generacions joves; promoure la participació de les dones; reconèixer el paper educatiu de la família; obrir-se a l'acollida dels més vulnerables; renovar la política i l'economia al servei de l'ésser humà, i cuidar la casa comuna. Cadascun d'aquests compromisos interpel·la les nostres pràctiques quotidianes i les

nostres estructures educatives, animant-nos a generar processos d'inclusió, justícia i fraternitat.

La proposta insisteix en la necessitat d'escoltar amb atenció els infants, adolescents i joves. Ells no són només destinataris, sinó veritables protagonistes. Educar avui implica dialogar amb les seves preguntes, valorar els talents i acompanyar les seves recerques. És una tasca que no es pot fer sense la participació activa de les famílies, primers educadors de la vida.

Educar, en definitiva, és estimar. És sembrar llavors de pau, solidaritat i sentit en una terra assedegada d'esperança. Francisc ens anima a implicar-nos-hi amb valentia, creativitat i perseverança, sabent que la transformació del món comença al cor de cada ésser humà educat en el respecte, l'encontre i la compassió. ■

© Vatican Media

Trobada del Papa amb Scholas Occurrentes en el seu viatge a Indonèsia del 3 al 6 de setembre del 2024.

Francesc als mitjans

Ha estat el primer Pontífex a professionalitzar la comunicació per apropar-se a tothom

MACIÀ GRAU

Redacció

Una de les moltes qualitats que tenia el papa Francesc és que va ser un excel·lent comunicador. Ha estat el Pontífex que més entrevistes ha concedit als mitjans (més de 200), i des del primer moment va entendre com funcionava el vocabulari de les xarxes, on es va fer present a través d'iniciatives com el "Vídeo del Papa", que feia mensualment, o el seu perfil de X (anterior Twitter), que aprofitava per llançar missatges o comunicar-se amb els fidels. Fins i tot havia arribat a descriure internet com "un do de Déu", que implicava una "gran responsabilitat". Aquest anhel d'entendre tots els registres per dirigir-se a qualsevol tipus de públic, creient i també no creient, ens ha deixat reportatges inèdits, com va ser l'entrevista que va concedir al periodista Jordi Évole (a *Salvados*) o el documental que va acceptar filmar el 2022 per a Disney Plus, titulat *Amén: Francisco responde*. Com va dir el maig del 2014, durant la 48ena Jornada Mundial de les Comunicacions, els mitjans ens poden "ajudar a sentir-nos més a prop els uns dels altres, a percebre un renovat sentit d'unitat de família humana que ens impulsi a la solidaritat i al compromís per a una vida més digna de tot".

Amb motiu del final del seu Pontificat, recollim els moments més

destacats de Francesc als mitjans de comunicació, que van veure en la seva figura un Papa carismàtic que mai no va tenir por de contestar les preguntes més incòmodes.

LES ENTREVISTES A LA TELEVISIÓ

La primera entrevista que el Papa va concedir a una televisió espanyola va ser el juny de 2014, quan el canal Cuatro va emetre l'entrevista del periodista Henrique Cymerman a Jorge Mario Bergoglio. En un entorn distès, el Pontífex va mostrar al públic per primera vegada la seva capacitat de comunicar amb claredat i senzillesa, i va explicar com va viure la seva elecció. Durant l'entrevista també es van tractar temes delicats com les riqueses de l'Església, on Francesc va recordar que "Jesús no vol que siguem prínceps, sinó servidors", o la Segona Guerra Mundial i el papa Pius XII, una qüestió de la qual va admetre que "no s'ha estat del tot just".

Les entrevistes televisades que van tenir més impacte entre el públic, però, van ser les que va concedir a Jordi Évole. La primera es va emetre el març de 2019, al programa *Salvados*, i va ser recordada per la manera com el Papa va contestar totes les preguntes, de manera directa i amb sinceritat. Un any després, el març de 2020, Jordi Évole va tornar a entrevistar Francesc, aquesta vegada acompanyat de Marina Garcés i Alfred García, en el marc de la pandèmia de COVID-19.

Finalment, el mateix Évole va dirigir juntament amb Màrius Sánchez el documental de Disney *Amén: Francisco responde*, un film inèdit on el Papa conversa amb deu joves procedents de diverses parts del món i de diferents creences. A més d'aquest documental, la seva figura també va inspirar la pel·lícula *In Viaggio. Viajando con el papa Francisco*, de Gianfranco Rosi, que recull els

37 viatges internacionals que va fer el Pontífex durant els seus primers nou anys, i el documental *El papa Francisco: un hombre de palabra*, del cineasta alemany Wim Wenders, que recull una sèrie d'entrevistes directes al Papa, intercalades amb imatges dels seus discursos públics i també dels viatges pastorals.

LLIBRES PER ENTENDRE EL PONTIFICAT

La proximitat del Pontífex amb els periodistes ens ha deixat entrevistes inèdites, però també ha permès que molts d'ells hagin tingut l'oportunitat d'escriure llibres al voltant de la seva figura. És el cas de Javier Cercas, que aquest 2025 ha publicat *El loco de Dios en el fin del mundo* (Random House), una publicació que recull converses de l'escriptor amb el Papa, on dialoguen sobre les profunditats del catolicisme i on es tracten temes com els abusos a l'Església o la confluència de la religió i el poder polític. El llibre de Francesc que ha tingut més popularitat, però, és la seva autobiografia, titulada *Esperanza. L'autobiografía* (Rosa dels Vents). Es va publicar el mes de gener passat a més de 80 països i és considerada com la primera autobiografia escrita per un Pontífex a l'època contemporània. Altres publicacions que també han tingut un gran impacte són *El gran reformador* (Ediciones B), escrita per Austen Ivereigh, una de les millors biografies que es poden llegir sobre Francesc i on s'explica el motiu pel qual va ser elegit Papa, o *Las cartas de la tribulación* (Herder), una obra on el mateix Jorge Mario Bergoglio comparteix les reflexions que van sorgir de la Cimera del Vaticà del 2019 per tractar els abusos sexuals a menors.

Així mateix, cal destacar que l'Editorial Claret ha publicat en català les quatre encíclics del papa Francesc, exhortacions i altres do-

cuments del seu Magisteri..

De la mateixa manera que amb la mort del Pontífex van ser molts els diaris i revistes d'arreu del món que van situar-lo a la portada, durant aquests dotze anys Francesc ha ocupat les portades de tots els mitjans possibles, des del seu inici com a primer Papa americà i jesuïta. Aquests van ser dos dels atributs

més destacats per la majoria de diaris, com per exemple *El Periódico de Catalunya*, que aquell 14 de març del 2013 obria amb el títol “Argentí i jesuïta”. Alguns altres, com *El País*, ja avisaven del canvi que havia de venir: “L’elecció del jesuïta argentí Bergoglio augura un gir a l’Església”, o el “Francesc, el Papa del nou món” que titulava *La Vanguardia*.

Altres moments destacats del seu pontificat, com van ser la visita a Lampedusa del 2013, en el seu primer viatge pastoral fora de Roma, la publicació de l’encíclica *Laudato Si’*, el 2015, o la benedicció *Urbi et orbi* en solitari durant la pandèmia de l’any 2020, ens han deixat imatges que ja formen part de la nostra història i que cap mitjà escrit va obviar. ■

L'encíclica “Dilexit nos”

L'amor als germans, afirma Francesc, és el millor gest que podem oferir al Sagrat Cor per tornar-li amor per amor

ANTONI PREVOSTI MONCLÚS

Professor titular de Filosofia de la UB

L'última encíclica del papa Francesc, *Dilexit nos*, ha estat com una alenada de l'Esperit Sant, que per sorpresa ha omplert l'Església de goig i d'esperança en uns moments tristos com els que passa ara la humanitat. Inesperadament, el Papa va dedicar la seva quarta encíclica a la devoció al Sagrat Cor de Jesús. Ja que el cor representa simbòlicament, en el llenguatge comú, allò més íntim, més personal i substancial de cada ésser humà, i de manera especial l'amor i la voluntat que ens mou en la relació amb els altres, el Papa va sentir la necessitat de recomanar novament la devoció al Cor de Jesús i de proposar a tota l'Església “un nou desenvolupament sobre l'amor de Crist representat en el seu Cor sant” (§ 89).

Efectivament, la *Dilexit nos* ens ofereix, amb estil planer i directe, però sense perdre profunditat, una explicació magnífica de la naturalesa

i el sentit d'aquesta devoció, de la seva base evangèlica, de la seva llarga història en l'Església, de la seva pràctica concreta i de la seva actualitat o, més encara, la seva necessitat per a la humanitat actual, tan sovint mancada de cor. L'encíclica té una riquesa de continguts que és impossible de resumir aquí, però recordem-ne senzillament uns trets distintius.

Un aspecte que podem remarcar és la insistència del Sant Pare en la importància de distingir allò que és essencial del que és accessori. És així que recobra el sentit profund de tot el que la devoció proposa i pot tornar a fer veure clarament el que altres Papes anteriors havien ja proclamat: la devoció al Sagrat Cor com una síntesi de tot el missatge evangèlic. Admirablement, el Papa relaciona aquest tret amb la confiança que santa Teresa de l'Infant Jesús ensenya a fonamentar en la misericòrdia de Déu, i proposa els dos aspectes bàsics que aquesta devoció hauria de tenir avui: l'experiència espiritual personal i el compromís comunitari i missioner.

En la seva explicació del sentit social de la reparació hi trobem

també una penetració il·luminadora en l'essencial, alhora vell i nou: la idea del camí més adient en la construcció de la civilització de l'amor, el regne del Cor de Crist, que tant va predicar sant Joan Pau II. L'amor als germans, afirma Francesc, és el millor gest que podem oferir al Sagrat Cor per tornar-li amor per amor.

La publicació d'aquesta encíclica la veiem en íntima connexió amb la convocatòria del Jubileu d'aquest any 2025 sota el signe de l'esperança. Corona com un lluminós joiell el pontificat de Francesc, no només pel fet de ser, com una mena de testament espiritual, la seva darrera encíclica, sinó també perquè il·lumina retrospectivament el conjunt del seu magisteri i especialment les encícliques anteriors, com ho diu ell mateix a la conclusió. Tot ens apareix ara sota una llum nova, més clara, més sobrenatural i més engrescadora. Amb el cor amarat d'enyorança i de gratitud, i pensant que la invitació ve en realitat de més amunt, procurarem atendre-la pietosament i esforçar-nos a renovar la nostra amorosa devoció al Cor Sagrat del Nostre Redemptor. ■

El Papa, en una de les seves visites a l'hospital Bambino Gesù.

Comunicar alegrement

Li va costar més, perquè costa sempre més, la comunicació dins l'Església

MIRIAM DIEZ BOSCH

Directora de l'Observatori Blanquerna de Comunicació, Religió i Cultura

No sempre estava content: n'hi ha prou de mirar algunes fotografies on se'l veia incòmode. Però el recordarem sempre governant amb aquell somriure, que li començava intensament als ulls. Haver-lo pogut mirar de prop, i que et miri, és un dels millors regals que et pots endur d'un Papa comunicador, comunicatiu, comunicació en si mateix.

Sí, vam escoltar la tristesa i la indignació en les seves proclames contra la indiferència. Però si un tret el definia, era l'alegria de viure, la responsabilitat d'estar viu i tenir un missatge per transmetre.

S'hi esforçava. Ja va entrar de Papa a una edat en què el cos començava a defallir, però la força d'aquest Papa era impressionant. També penso que la gent el reconnectava: no era només cansament, sinó bateries. Es recarregava amb la gent, i per això en veia tanta i diferent. Francesc, un nom que tot ell era ja una declaració d'intencions, una proclama de com volia l'Església: despullada de riqueses i parafernàlies.

El Papa de la incandescència. El Papa dels gestos. El Papa que volia una comunicació real, transparent, bonica. El Papa que dedicava temps, molt de temps, a escoltar, telefonar, escriure cartes, concedir entrevistes, parlar amb la gent, fer-se *selfies*. Comunicava a través de la gent. Comunicava i traspuava alegria i fe. També escrivia, dictava, i ha deixat escrits preciosos sobre la fraternitat, la fe,

la cura de les persones i la natura, l'espiritualitat, la tendresa.

El Pontífex, constructor de ponts, entre cultures i sensibilitats. Li va costar més, perquè costa sempre més, la comunicació dins l'Església. Massa divisions, massa faccions, massa damnificats per una manera de fer que no compartien amb ells. Massa brometes amb la sinodalitat, que tants consideren una operació de maquillatge intranscendent, perquè l'Església no és una democràcia ni un club, etc. Però ell era el Papa. I el Papa mana, pren decisions, defineix, estableix, tria. Ha marxat deixant un llegat que caldrà calibrar molt bé i no malbaratar. Ho ha tingut difícil, amb divisions internes molt radicals, però ha sabut trencar marges, diluir el que es considera "dins" i el que seria "fora". I això és digne de record, d'honor i de memòria. ■

El papa Francesc, durant una audiència a l'Aula Pau VI.

La rialla i l'esguard del Papa

Francesc va confiar la tasca de construir una nova economia als joves, aquells que encara conserven la bondat innocent dels nens i compten amb les capacitats socials i l'empenta pròpia dels adults

BERNAT SELLARÈS

Economista i coordinador a Economia de Francesc

Alguns encara es pregunten ara (sobretot aquells més incomodats) per què el papa Francesc ha donat tanta importància a l'economia durant el seu pontificat. I crec que l'elecció del nom de Francesc, en referència a sant Francesc d'Assís, ja era una bona pista.

L'estimat Papa ens deixa dues encíclics bellíssimes i riquíssimes: *Laudato Si'*, un cant de lloança i al mateix temps de denúncia dels ultratges a la creació, i *Fratelli tutti*, una crida a la fraternitat universal. Dues encíclics que reflecteixen la mirada amorosa de Francesc vers la realitat i que, en essència, ens exhorten a la cura: la cura de la creació, i la cura de les persones que hi viuen.

Només a la llum d'aquest càndid esguard és possible comprendre el perquè de la centralitat de l'economia en el pontificat de Francesc. Perquè l'economia és el mitjà que ens permet, a partir de la correcta relació amb els dons de la natura, sostenir i desenvolupar

les criatures que en ella hi viuen. Només estimant i cuidant la terra podem treure'n el pa per alimentar-nos a nosaltres i els que vindran.

El més revolucionari del Papa però, va ser la manera d'atansar-se a aquesta realitat econòmica. En comptes d'intentar influir-la a partir de connivències amb el poder econòmic de les grans potències o les grans corporacions, va optar més aviat per una via humil inspirada per Aquell que va néixer en una menjadora (i no en cap palau) i entrà a Jerusalem dalt d'un burret (i no en cotxe o cavall oficial). Francesc va confiar la tasca de construir una nova economia als joves, aquells que encara conserven la bondat innocent dels nens (els estimats de Jesús) i compten amb les capacitats socials i l'empenta pròpia dels adults. Ell no donà cap indicació; només ens exhortava a desenvolupar el moviment Economy of Francesco, encomanant-nos la tasca de reanimar l'economia, de retornar-li l'ànima que havia perdut confiant en la visió profètica de la joventut.

No em puc estar de compartir la

tristesa que suposa la pèrdua d'aquest Papa especial que ha estat un veritable far en moments on la foscor s'abraona sobre el nostre món. Però quan estava acabant de perfilar mentalment aquest article tot passejant per la gespa, m'ha caigut quelcom al davant. Aixecant el cap he vist que es tractava d'unes orenetes que, volant enjogassades, havien deixat caure un excrement. I amb un somriure a la boca m'ha vingut al cap que si alguna cosa ens deixa aquest Papa és una bonhomia i humor que ens empenyen a volar alt com a cristians; a sentir-nos suficientment lliures com per resistir-nos a emmotllar-nos al món i les seves injustícies; a tenir ben present que, malgrat la por, hem de tenir el coratge que ens ha transmès Francesc per denunciar el que creiem que de cap manera es pot tolerar en aquest món i que, per molt incòmodes que puguem ser a vegades, la nostra veu com a cristians pot ser l'adob de la terra d'avui perquè hi creixin les flors del demà. Gràcies papa Francesc. I prega per nosaltres... però a favor, eh? ■

Trobada de l'Economia de Francesc a Assís, el setembre del 2022.

L'actiu més rellevant de la pau al món

El papa Francesc ha estat el líder mundial, per a catòlics i no catòlics, més rellevant de les últimes dècades en favor de la pau

TICA FONT

Centre Delàs d'Estudis per la Pau

Cada diumenge de manera insistent el papa Francesc ha pregat per la pau, ha pregat per la finalització de les guerres i ha pregat pel dolor i el sofriment de les persones que viuen immerses en la guerres o per aquelles que es veuen forçades al desplaçament fugint de la violència armada. Ha mostrat la seva empatia amb el sofriment de les víctimes de les guerres, ha mantingut el seu cor al costat d'elles, humanament entrellaçat amb la humanitat dels que sofreixen.

Al mateix temps que ha instat els governants i tota la humanitat a construir esperança, a construir ponts de diàlegs i reconciliació, a contribuir a la confiança mútua per treballar plegats pel bé comú. “Tota guerra és un fratricidi: la pau és incompatible amb la por de la mútua destrucció o l'amenaça d'aniquilació total; només és possible des d'una ètica global de solidaritat i de cooperació.”

“Què més els queda a aquests pobles que no hagin patit ja? Com és possible que el seu crit desesperat d'auxili no impulsi els responsables de les nacions a voler posar fi als nombrosos conflictes regionals, conscients de les conseqüències que puguin derivar-se a nivell mundial? És massa somiar que les armes callin i deixin de provocar destrucció i mort? Deixem que el Jubileu ens recordi que ‘als qui posen pau, Déu els reconeixerà com a fills’ (Mt 5,9)”.

Cada any en el missatge per la Jornada Mundial de la Pau ha mostrat una paraula clau: la fraternitat, ja no som esclaus sinó germans, vèncer la indiferència, la noviolència com a estil de vida, acollir a tothom, la política del bé comú, la guerra com a fratricidi, fomentar la cultura de la cura, diàleg, educació i treball. Ningú no es pot salvar sol!

“Per què tanta destrucció? La guerra és sempre un absurd i una derrota. No permetrem que els vents de la guerra bufin cada cop més forts sobre Europa i sobre la

Mediterrània. Que no se cedeixi a la lògica de les armes i del rearmament. La pau no es construeix mai amb les armes, sinó estenent la mà i obrint el cor.”

“Un món en pau, lliure d'armes nuclears, és l'aspiració de milions d'homes i dones a tot arreu... La nostra resposta a l'amenaça de les armes nuclears ha de ser col·lectiva i concertada, basada en la construcció àrdua però constant d'una confiança mútua que trenqui la dinàmica de desconfiança actualment prevalent” (Nagasaki 2019).

“En un drama com el dels conflictes armats, és urgent replantejar-se el desenvolupament i la utilització de dispositius com les anomenades ‘armes autònomes letals’ per prohibir-ne l'ús, començant des de ja per un compromís efectiu i concret per introduir un control humà cada vegada més gran i significatiu. Cap màquina no hauria d'escollir mai posar fi a la vida d'un ésser humà” (Discurs al G7 2024) ■

Trobada amb nens el 6 de novembre del 2023 a l'Aula Pau VI al Vaticà.

© Vatican Media

RÀDIO ESTEL

NOVA TEMPORADA, AMB MÉS CONTINGUTS SOCIALS I RELIGIOSOS

ESCOLTANT, SENTIRÀS!

WWW.RADIOESTEL.CAT